

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

DANES
PRILOGA:

»POGOVORI 63«

Sobota, 26. januarja 1963
Štev. 3, leto XXI

V OKVIRU

Zgodi se, da kaj napačnega storimo. In potem, ko se zavemo, kakšno neumnost smo napravili, jo skušamo popraviti, iščemo rešitve in najdemo takšne, s katerimi storimo nove neumnosti.

Zato, ker nismo dosegli. V Lesnoindustrijskem podjetju Bled, ki ima več obratov, med katerimi jih je nekaj, ki kar kličejo po rekonstrukciji, so ob koncu lanskega leta predlagali centralnemu delavskemu svetu, naj bi nagradili nekaj najbolj zaslužnih delavcev. Centralni delavski svet in uprava podjetja pa tega nista sprejela, češ da bi bilo bolj prav, če bi vsa razpoložljiva sredstva namenili za rekonstrukcijo.

Nihče se temu ni glasno uprl. Večina kolektiva je bila za rekonstrukcijo in se je zavestno odpovedala delitvi kakršnih koli novoletnih nagrad.

Potlej pa si je nekaj ljudi, znečine iz uprave podjetja, kljub temu sklepu in celo brez vednosti delavskega sveta razdelilo več kot pol milijona za zunanjetrgovinske pre-

»Pomirjevalci«

mije. Direktor je dobil 95.990 dinarjev, komercialni direktor 106.656 dinarjev, računovodja 37.329 dinarjev in tako naprej.

Delavci so protestirali in zahtevali pojasnila, kako to, da v podjetju uveljavljajo dooje meril: eno, ki velja za nekaj vodilnih ljudi, drugo pa, ki velja za vse druge članke delovnega kolektiva.

Tovariši, ki so dobili zunanjetrgovinske premije, so se sklicevali na pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki te premije dovoljuje. V obratih pa so kljub temu ogorčeno grajali takšen način delitve osebnih dohodkov.

Potem se je sestel centralni delavski svet in sklenil, da morajo vsi dobitniki premij le-te vrniti.

S tem pa zadeva ni bila končana. Centralni delavski svet je namreč hkrati tudi sklenil, da bodo slehernemu članu kolektiva izplačali 18.225 dinarjev kot novoletno nagrado. Tako, so menili, bi najhitreje pomirili duhove.

Tako so ljudi, ki so se uprli nepravilni delitvi osebnih dohodkov, skušali pomiriti z ukrepom, ki nepravilno delitev še stopnjuje. Namesto da bi trezno presodili, kaj je v njihovem pravilniku še dobrega in kaj zastarelega, škodljivega delitvi po delu, namesto da bi se dogovorili, kaj bodo storili, da bi upostavili takšne odnose med obrati in upravo podjetja, ki bodo zagotavljali kar največjo samostojnost kolektivom v ekonomskih enotah in obratih pri delitvi dohodka, ki ga sami ustvarjajo, kar bi zagotovo uplivalo tudi na večjo delovno poudbo, so se šli »člo-vekoljube« in deliti nekakšne »pomirjevalne premije«.

Pa so s tem res pomirili ljudi? So zdaj delavci zadovoljni?

Le kako more biti zadovoljen s takšnim načinom delitve osebnih dohodkov tisti delavec, ki je, denimo, vse leto trdo garal in je naredil tudi dokrat več kot drug, pa sta ob koncu leta oba dobila enako.

Zdaj je seveda treba napako popraviti. Najhitreje jo bodo popravili, če bodo zagotovili tak način delitve, ki bo slehernega spodbujal k boljšemu delu in boljšemu gospodarjenju v samoupravnih enotah in v podjetju ter bo rezultate svojega dela občutil vsak mesec. To pa je tudi edini izhod iz slepe ulice, v katero so zašli zato, ker niso bili dosledni.

J. V.

RAZMIŠLJANJE O ZAPOSTAVLJENI TEMI:

KAKO ZAJEZITI NARAŠČANJE STROŠKOV

O našem gospodarstvu zadnja leta mnogo razpravljamo. Predlogi, protipredlogi, analize, kritike, opozorila, ugotovitve itd., se zdaj z večjo, zdaj z manjšo živahnostjo in temeljitostjo dotaknejo skoraj vseh področij našega gospodarjenja. In vendar včasih kljub vsej temeljitosti, s katero se lotevamo problemov, zanemarimo to ali ono področje, ker se zdi, da v nekem obdobju ne terja posebne pozornosti. Tako smo kljub obširnim razpravam o vseh mogočih elementih, ki so vplivali na razvoj gospodarstva v lanskem in predlanskem letu, ter kljub podrobnemu študiju nalog, ki nas čakajo v letošnjem letu, zadnji čas nekoliko pozabili na analizo nekaterih gospodarskih rezultatov, ki so jih v tem razdobju dosegle naše gospodarske organizacije. Pri tem mislimo predvsem na dohodek, s tem pa seveda tudi na višino stroškov, od katerih je odvisna višina dohodka. Morda so bila v preteklem razdobju druga vprašanja res pomembnejša, vendar pa smo pri tem zanemarili zelo zaskrbljujoče premike na področju dohodkov in stroškov, saj je v zadnjih letih prišlo do postopnega, vendar pa stalnega porasta poslovnih stroškov, s tem pa tudi do precej občutnega znižanja dohodka.

Te premike zelo očitno ponazoruje nekaj števil. V celotnem gospodarstvu naše republike so znašali v l. 1961 v prvih devetih mesecih poslovni stroški 80,77% celotnega dohodka, lani v istem razdobju pa so dosegli že 81,68%. V industriji pa je ta premik še večji: od 74,76% predlanskim na 76,44% lani. Vse to je seveda vplivalo na ustrezno znižanje dohodka. Ker so ostali instrumenti zajemanja dohodka nespremenjeni oziroma so se pri sredstvih za sklade celovito povečala amortizacija, hkrati pa tudi obrestni stroški, osebni dohodki pa so tudi v strukturi nekoliko porastli, je tak premik zelo ostro prizadel predvsem tista sredstva, ki po vseh obdavčitvah ostanejo podjetjem za

razširjeno reprodukcijo, t. j. sklade. Skladi iz delitve l. 1962 bodo kljub porastu obsega poslovanja občutno nižji kot v letu 1961, pri čemer pa sploh ne upoštevamo tistega znižanja skladov, ki je posledica prehoda na režim vnovčene realizacije, ker je to le enkratni pojav, medtem ko gre pri porastu stroškov za trajno, vsako leto močnejše gibanje. Letos bo prišlo zaradi revalorizacije ponovno do občutnega zvišanja poslovnih stroškov, saj se bo povečala amortizacija, hkrati pa tudi obrestni od poslovnega sklada. Če bi se tudi letos nadaljevali lanski premiki na področju stroškov, in bi razen porasta stroškov, ki ga bo povzročila re-

valorizacija, prišlo do povečanja še zaradi kakšnih drugih vzrokov, kar glede na dosedanje izkušnje niti ni tako nemogoče, se bomo konec letošnjega leta povsem zanesljivo znašli v položaju, da vrsta gospodarskih organizacij — tudi tistih, ki so pretekla leta dosegale visoko akumulacijo — ne bo dosegla sredstev niti za kritje že izplačanih osebnih dohodkov. Izgubam v manj akumulativnih panogah, predvsem v kmetijstvu, ki so nekako že tradicionalne, bi se v takem primeru pridružilo še precej izgub v industriji, pa čeprav smo še lani ustvarjali, da naša industrija ustvarja v nekaterih primerih celo previsoko akumulacijo. Tako napoved je morda res nekoliko pesimistična, vendar pa sedanega položaja ne gre podcenjevati, zaradi česar se bodo morala uvrstiti prizadevanja za ustavitve porasta poslovnih stroškov med najvažnejše naloge na področju gospodarstva v letošnjem letu, pa čeprav smo to v dosedanjih razpravah o družbenih planih skoraj povsem prezrli.

Izhod iz sedanega položaja izgleda na prvi pogled na moč preprost: občutno povečanje proizvodnje in poslovanja ali pa porast prodajnih cen. Druga rešitev, ki se je zlasti rada poslužujejo posamezna podjetja, pa ne pomeni v bistvu nič drugega kot začaran krog: vsako povečanje cen začasno prenese breme enega podjetja na druga podjetja, ki enako reagirajo, zaradi česar se v pogojih močne medsebojne odvisnosti v proizvodnji in potrošnji tako sproženi plaz podražitev prej ali pozneje vrne na izhodišče. S tem v merilu celotnega gospodarstva nismo prav nič pridobili, rešitev je morda edinolečasno koristila posameznemu podjetju. Razen tega pa zviševanje prodajnih cen tudi ni več tako preprosto, kot je bilo v pogojih naravnost nenasitnega trga v preteklih letih. Trg ponekod namreč na podražitve reagira z občutno zožitvijo potrošnje, zaradi česar tudi posamezno podjetje s podražitvijo ne doseže niti trenutne koristi. Končno otežuje jejo takšno rešitev tudi razni administrativni ukrepi za kontrolo trga, ki sicer v bistvu niso posebno učinkoviti, a vendarle vsaj nekaterim, manj iznajdljivim ali premalo vplivnim kolektivom preprečujejo prosto oblikovanje cen.

Vendar pa tudi občutno povečanje proizvodnje in poslovanja ni tako preprosto, kot izgleda na prvi pogled, pa čeprav je prav to rešitev, ki je s stališča celotnega gospodarstva nadvse privlačna, saj z njo praviloma znižujemo znesek stroškov, ki odpade na enoto proizvoda. Čeprav pomeni vsako povečanje proizvodnje do neke mere tudi povečanje potrošnje, kar daje celotni gospodarski aktivnosti posebne impulze, in četudi so za takšno povečanje zagotovljeni vsi potrebni činitelji: kapacitete, reprodukcijski material in delovna sila, se je vendarle treba zavedati, da tudi na povečano proizvodnjo prej ali pozneje vsak trg reagira s pritiskom za znižanje cen. Praktično nobena potrošnja namreč ni neomejena, zaradi česar večje količine blaga postopoma ustvarijo zasiče-

nost — proizvajalci pa morajo ali znižati cene, s čimer izgube prihranek, ki so ga ustvarili s povečanjem proizvodnje in znižanjem stroškov na enoto proizvoda, ali pa s svojimi proizvodi prodreti na svetovni trg. S prodajo na svetovnem trgu pa se vsak proizvajalec dejansko podreja zakonitostim in merilom, ki vladajo v pogojih hude mednarodne konkurence: svetovni trg priznava samo tiste stroške, ki so povprečni v mednarodnem merilu, morebitni višji stroški pa bremene proizvajalca in s tem znižujejo njegov dohodek.

Tudi pri nas izvoz vse bolj izgublja značilnosti patriotskega početja. Bodisi zato, ker je domači trg za povečano proizvodnjo preozek, bodisi zato, ker moramo izvažati, da bi lahko tvažali in s tem zagotovili potrebno raven proizvodnje, postaja tudi za vsako posamično podjetje izvoz neogibna ekonomska, ne pa zavestna komponenta njegovega poslovanja. S tem pa hkrati postaja višina poslovnih stroškov konkurenčnih proizvajalcev na svetovnem trgu tudi za našo proizvodnjo vse bolj odločilno merilo, ki objektivno odgovori na vprašanje, kje in koliko proizvajamo racionalno, s povprečno produktivnostjo in ekonomičnostjo, oziroma v katerih primerih se zastajamo.

Sele takšna objektivna primerjava stroškov naše proizvodnje s povprečnimi stroški v svetu pa opozarja na vso resnost premikov, do katerih je prišlo v zadnjem letu. Če prej, na dokaj nižji stopnji proizvodnje in poslovanja so bili naši izdelki občutno dražji od proizvodnje, s katero se srečujemo v mednarodni konkurenci. Kako malo pa lahko sedaj računamo na uspeh na svetovnem trgu, ko moramo ugotavljati, da kljub povečanju proizvodnje naši stroški v strukturi cene občutno naraščajo, si je pač lahko predstavljati. Takšen razvoj nas še bolj oddaljuje od tega, kar bi morali doseči: s povečevanjem proizvodnje bi morali stroški padati, saj bi se samo tako lahko postopno približali razmeroma nizkim stroškom tujih konkurentov in s tem izločili njihovo občutno prednost na svetovnem trgu. Razmeroma visoka dinarska subvencija, s katero skušamo pri izvozu vsaj začasno odstraniti nekatere negativne posledice takšnega gibanja stroškov, je seveda omejena z določenimi okviri, ki jih ne smemo preokročiti, saj bi s tem porušili vse okvire racionalnega razvoja gospodarstva v celoti.

Te ugotovitve pa so nas tudi že zelo približale pravemu bistvu problema. Izhod iz sedanega položaja je povsem jaseen: ne preostane namreč nič drugega, kot občutno povečati in racionalizirati sedanjo proizvodnjo, vendar pa hkrati tudi kar najbolj znižati že sedanjo raven stroškov. Ne gre torej samo za to, da z višjo proizvodnjo sedanje stroške porazdelimo na večje število izdelkov in s tem dosežemo prihranke. Hkrati s tem si je treba prizadevati, da znotraj sedanjih stroškov čimprej začnemo opuščati ali zniževati tiste izdatke in zlasti tiste obremenitve, ki niso nujni za sedanji obseg proizvodnje ali pa pomenijo preveliko obremenitev za sedanjo razvitost našega gospodarstva.

Na srečo so minili časi, ko je v gospodarstvu prevladovalo mnenje, da materialni stroški vse prenesejo, ko so kolektivni lahkomišelnost in radodarno obremenjevali svoje stroške itd. Delitev po ekonomskih enotah. (Nadaljevanje na 2. strani)

IZKUŠNJE IZ SOSEDNIH REPUBLIK

EKONOMSKA ENOTA TOŽI

Zakaj prihaja do sporov med ekonomskimi enotami in kako jih urejajo?

Med ekonomskimi enotami v leskovškem »Leteksu« prihaja včasih do sporov, kar je povsem razumljivo. Enote izročajo druga druga polizdelke in drug material po planskih cenah; kakor povsod v prometu prihaja tudi v teh poslovnih odnosih do nesporazumov in konfliktov.

Tako se je zgodilo, da šef tkalnice ni hotel sprejeti od predilnice neke mmožine »ženskega krombija«, češ da se nitke trgajo bolj kot dovoljuje normativ. »Material bom prevzel, toda s pogojem, da moji ekonomski enoti priznate bonifikacijo v znesku 27.360 din,« je rekel.

Šef predilnice je priznal, da se predvino preveč trga, vendar je zvalil krivdo na sosednjo ekonomsko enoto — na manipulacijo. Šef tkalnice je zato šel h kolegu v tem oddelku, vendar tudi voditelj manipulacije ni hotel podpisati računa.

Niso se mogli sporazumeti, spor je prišel pred tovarniško arbitražo. Njeni člani so zaslišali vse tri strani, po precej zločini razpravi pa so sprejeli salomonsko odločitev: polovico škode bo prevzela predilnica,

drugo polovico pa manipulacija. Šefi ekonomskih enot so se sprijaznili s tem sklepom, predmet je šel v arhiv. Toda kmalu potem je morala arbitraža razpravljati o novem sporu med tkalnico in predilnico. Spet je šlo za napake v preji, samo da je tkalnica zahtevala to pot mnogo več — 300.000 din. Šef predilnice se je izgovarjal, češ da v sedanjih pogojih ni mogoče proizvajati brez napak, vendar to opravičilo ni bilo prepričljivo. Arbitraža je odločila: »Predilnica bo dala tkalnici 221.189 din, in sicer 90.211 din v breme osebnih dohodkov, 130.978 din pa na račun materialnih stroškov.«

Voditelja obeh ekonomskih enot sta sprejela to odločitev, spor je bil poravnani. S tem so seznanili tudi svete ekonomskih enot, ki so kasneje nekaj storili, da v prihodnje ne bi prihajalo do takih sporov.

KAKO PORAVNAVAJO SPORE

Ko so v »Leteksu« sredi leta 1959 ustanovili ekonomsko enoto, so se zavedali, da je treba nekako urediti tudi njihove po-

slovne odnose. Kasneje so prišli do sklepa, da lahko to najbolje ureja delavski svet s proizvodnim planom in z nekaterimi drugimi notranjimi predpisi.

Tako je vsaka ekonomska enota naša v planu podjetja svoje proizvodne naloge in svoje mesto v kolektivu.

Ekonomska enota pa ne more živeti ločeno od kolektiva: svoje proizvode izroča drugi ekonomski enoti, hkrati pa navzejuje tudi druge poslovne stike. Ti odnosi potekajo v določenih okvirih, osnovni instrument, s katerim ga spremljajo, pa je »račun za medsebojni obracun«, ki ga pri prevzemu materiala podpisujejo šefi ekonomskih enot. Če se zgodi, da material nima ustrezne kvalitete, sme voditelj ekonomske enote, ki prevzame blago, vložiti protest in najkasneje do petega v naslednjem mesecu zahtevati odškodnino od enote, ki je izročila tisto blago. Če šef »obtoženec« ekonomske enote ugodi tej zahtevi, podpiše račun in plača odškodnino. Če odkloni, se šef tiste ekonomske enote, ki misli, da je oškodovana, obrne na tovarniško arbitražo, ki jo

sestavljajo tehnični volja tovarne in voditelji tistih ekonomskih enot, ki niso v sporu.

Spori pa lahko nastanejo tudi med ekonomskimi enotami različnih tovarn, pa tudi med njimi in upravo podjetja. (V »Leteksu« so združene tri proizvodne organizacije: »Leteks«, »Kosta Stamenković« in »Crvena zvezda.«) Nekaj takega se je zgodilo med predilnico česanke (kamgarna) in ekonomsko enoto uprave podjetja.

Nabavna služba ni pravočasno zagotovila dovolj predvina, zato predilnica česane volne ni mogla izpolniti plana. To je pomenilo finančno izgubo: sklad osebnih dohodkov izdelave je bil manjši za 1.417,50, sklad osebnih dohodkov režije pa za 418 tisoč 500 dinarjev.

Šef predilnice kamgarna je zahteval od uprave podjetja, naj poravnata škodo, ki jo je utrpela njegova ekonomska enota. Šlo je za dva milijona dinarjev; upravi podjetja se je zdelo, da je to preveč, zato je zavrnila zahtevek.

Sestavili so strokovno komisijo, ki je ugotovila, da je zahteva (Nadaljevanje na 3. strani)

IZVOLJENA KOMISIJA ZA IZDELAVO STATUTOV DELOVNIH ORGANIZACIJ

Na zadnji seji predsedstva republiškega sveta sindikatov Slovenije so udeleženci med drugim tudi razpravljali o tem, kako poteka izdelava statotov oziroma kakšne naloge so ob tem pred sindikalnimi organizacijami v podjetjih in vsemi družbeno-političnimi silami. Posebej v ta namen bo prve dni prihodnjega meseca sklicana konferenca, kjer bo glavna tema referatov in razprave, na kaj vse naj bi bili pozorni, kaj vse naj bi upoštevali in uresničili pri sestavljanju statotov delovnih organizacij.

Zato, ker je to dokaj dolgoročna naloga, je tokrat predsedstvo sindikatov izvolilo posebno komisijo, ki naj bo v pomoč delovnim kolektivom, samoupravnim organom in sindikalnim organizacijam pri izdelavi statotov. Komisija naj bi to delo spremljala, nudila pomoč in obveščala o poteku izdelave statotov predsedstvo sindikatov Slovenije.

V komisijo so bili izvoljeni: Predsednik Ivo Tavčar, tajnik Ivan Kristan in člani: Dolfka Boštjančičeva, dr. Marijan Dular, Ivan Urh, Vlado Vodopivec, Slavko Zalokar, Janez Zemljarič, inž. Ivo Klemenčič, Marko Kamensšek, Marjan Jenko in Tone Makovec.

ZAPISEK Z OBČNEGA ZBORA
SINDIKALNE PODRUŽNICE TOVARNE »ZLATOROG«, MARIBOR

VEČ OBVEŠČANJA MANJ SLABE VOLJE

Naključje je nanoslo, da se je 370-članski kolektiv mariborske tovarne pralnih in kozmetičnih sredstev »Zlatorog« zbral na letnem občnem zboru sindikalne podružnice prav tisti dan, ko je osrednji delavski svet podjetja sprejel načrt dela za letošnje leto. Zato ni nič čudnega, če se je razprava najprej zavrtela okrog letošnjih proizvodnih in drugih nalog tega kolektiva, potem zahtevala odgovor na vprašanje, zakaj lanski proizvodni plan ni bil izpolnjen, zakaj... sindikalna podružnica in organi samoupravljanja niso kolektiva sproti, podrobneje in dovolj razumljivo obveščali o problemih podjetja.

In vendarle v »Zlatorogu« lani niso slabo delali! Po končani rekonstrukciji so sicer pričakovali, da bodo v primerjavi z letom 1961 povečali vrednost proizvodnje za 34%. Tak obseg proizvodnje so vzeli tudi za osnovo pri sestavljanju pravilnika o delitvi čistega dohodka in delitvi osebni dohodkov. Med letom pa se je pokazalo, da so se usteli. Čeprav bi naredili tistih 8000 ton izdelkov (pri tem bi zelo težko dobili vse potrebne surovine, saj jih 40% pride iz uvoza), jih zavaljo dokaj zasičenega trga tudi prodati ne bi mogli. Proizvodno oziroma tehnično so torej bili dorašili sprejetim nalogam, toda komercialna in druge službe podjetja niso omogočile, da bi povečano proizvodnjo dosegli in tudi prodali. Dogodilo se je celo to, da še vseh planiranih izdelkov za propagando niso izkoristili, čeprav njihovim izdelkom še najlažje utre pot na tržišče prav reklama.

Organi upravljanja v podjetju in sindikalna organizacija so sicer sproti razpravljali o težavah, s katerimi se je podjetje tako rekoč nepredvideno srečalo. Vendar je kolektiv o tem bore malo zvedel. Tudi pozneje, ko so sestanke celotnega kolektiva zamenjali s sestanki proizvajalcev po ekonomskih enotah, da bi zagotovili večjo udeležbo (kar se je tudi zgodilo), so pretežno ugotavljali, da so pod pla-

podružnice doslej »pozabljali« sproti posredovati kolektivu, se je tokrat dogodilo na občnem zboru. »Izzvani« predstavniki političnih organizacij in organov upravljanja so kolektivu odgovorili na najvažnejša vprašanja, zastavljena v razpravi. Proizvajalci so zvedeli, da v podjetju že razmišljajo o tem, kako bi izpolnili strokovne službe in organizacijo podjetja, da bi delo lažje potekalo. Z letošnjim letom bodo uvedli tudi kratkoročnejše operativne načrte za komercialno (v proizvodnji že imajo mesečne načrte), da bi lažje prihajali do surovin in pospešili prodajo. Sistem delitve osebne dohodka bodo izpopolnili tako, da se bodo ti vsak mesec obračunavali v odvisnosti od poslovnega uspeha podjetja, in ne tako kot zdaj, ko so v strahu pred »hudo krvjo« posegli tudi v rezervni sklad in različne obračunavali trimesečno... Predvsem pa: kolektiv bodo sproti in bolje informirali.

Morda bo kdo rekel, da se je razprava izognila nekaterim bistvenim vprašanjem, da so v njej premalo govorili na primer o nadaljnji decentralizaciji samoupravljanja in še o čem drugem. Morda je bilo to res napačno. Toda neprimerno važnejše je, da so udeleženci razprave konkretno govorili o problemih svojega kolektiva in ob tem o pogojih, ki jih bo treba uresničiti, da bi lahko bolje gospodarili. V zvezi s tem pa je značilna njihova odločitev, da bodo letos za 12% povečali proizvodnjo v primerjavi z lansko realizacijo in da to ni nemogoče, če bo uresničeno vse tisto, kar so sklenili njihovi organi upravljanja in kar ve zdaj vsak član kolektiva do najmanjših podrobnosti. Sklenili so torej, da odpravijo predvsem lastne slabosti. Glede na odvisnost podjetja od uvoznih surovin pa napolnili ne pomembna napoved, da »Zlatorog« letos prvič začneja tudi z izvozom.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo. Izdaja CZP Ljudska pravica v Ljubljani. List je ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: VINKO TRINKAUS

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Koptarjeva ul. 2, poštni predal 313-VI, telefon uredništva 33-722 in 36-672, uprave 33-722 in 37-501. Račun pri Narodni banki v Ljubljani št. NB 600-11/1-365 - Posamezna številka stane 20 din. - Naročnina je: četrtletna 250, polletna 500 in letna 1000 din. - Rokopisov ne vračamo - Poštnina plačana v gotovini - Tisk in klistri CZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

Zakonitost pri uveljavljanju pravic iz delovnega razmerja

PROBLEMI IZ HIŠNIŠKIH RAZMERIJ

Pri obravnavanju delovnih sporov imamo običajno v mislih spore zaradi pravic iz delovnega razmerja v gospodarskih organizacijah, manj pa spore iz takih delovnih razmerij, ki so še pretežno ali v celoti ohranila značaj mezdnih razmerij. Med temi so zlasti boleči spori iz hišniških razmerij. Hišniška razmerja ureja republiški zakon o hišniških, do-

polnjujejo ga nekateri še redki odloki občinskih ljudskih odborov; nekatera bistvena vprašanja, ki so v zvezi s pravicami in dolžnostmi hišnikov, pa ureja zakon o stanovanjskih razmerjih. Po zakonu o hišniških se določijo med drugim obseg hišniških del v hišniški pogodbi, ki jo sklene hišnik s hišnim svetom. V tej pogodbi se tudi določijo, ali je hišniško razmerje stalno ali priložnostno in tarifa

za opravljanje hišniških del. Plače hišnikov morajo biti določene tako, da znašajo najmanj toliko, kot plače tehničnega osebja in pomožnih uslužbencev, ki so določene s posebnimi predpisi in odvisno od kvalifikacije ter delovne dobe. Poleg tega se s hišniško pogodbo določijo, ali gre hišniku tudi hišniško zavarovanje. Toda pravica do stanovanja mu ugasne z dnem prenehanja delovnega razmerja in hišnik se mora s tem dnem tudi izseliti z osebami, ki z njimi skupaj stanuje, iz hišniškega stanovanja, brez pravice, da se mu preskrbi najpotrebnejše prostore. Ta pravica mu gre le ob upokojitvi, njegovi družini pa, če preneha hišniško razmerje zaradi smrti hišnika, ob določenih pogojih, ki jih predpiše občinski ljudski odbor, pa gre hišniku ob upokojitvi ali njegovi družini po njegovi smrti, drugo enakovredno stanovanje.

Kako zaježiti naraščanje stroškov

(Nadaljevanje s 1. strani)

zviševanje produktivnosti, racionalizacije, zniževanje odpadkov itd. so ukrepi, ki so marsikje pomenili bistven prispevek k boljшему gospodarjenju. Če pa je kljub temu, sicer skromnim, a vseeno nedvomnim uspehom končni rezultat povsem nasproten, saj stroški naraščajo, se je vsekakor treba vprašati, ali niso vzroki za tako visoke stroške naše proizvodnje tuje izven delovnih kolektivov.

Ze bežna analiza našega gospodarskega sistema pokaže nekaj najbolj očitnih vzrokov zlasti za naraščanje stroškov v zadnjem razdobju. Pretirane cene nekaterih domačih surovin in reprodukcijskega materiala neupravičeno visoka carinska zaščita monopolističnih proizvajalcev, visoke bančne obresti in provizije, prometni davek in splošni prometni davek, neupravičeno visoke zavarovalne premije, obremenitve stroškov v različnih prispevki in penali socialnega zavarovanja, razne lokalne davke, kot najemnine, ptt storitve, komunalni in vodni prispevki itd. so samo najbolj bistvene obremenitve poslovnih stroškov, ki so prav v zadnjem letu tudi najbolj občutno porasle. Na višino teh obremenitev pa kolektivi ne morejo vplivati. Nasprotno, pred je kolektivov, ki lahko povsem točno dokažejo, da so se njihovi stroški kljub večji ekonomičnosti in produktivnosti prav zaradi teh bolj ali manj prikritih obremenitev in posrednega poseganja akumulacije tako povečali, da so jim odvzeli tisto kar so za lastno prizadevanost prigrisodarili. Na področju te obremenitve tudi ni opaziti skoraj nikakršnega pojemanja zmanjšanje posamezne obremenitve skoraj obvezno spremlja še bolj občutno povečanje nek druge postavke, kar tudi povzroča naraščanje teh obremenitev kot celote.

Ob vsem tem se je treba vprašati, ali se v celoti in dovolj resno zavedamo velikih sprememb, do katerih je prišlo v zadnjih letih v našem gospodarstvu. Ali še lahko vztrajamo pri razmeroma tako visoki akumulaciji in tako močni napetosti vseh oblik potrošnje, naš najbolj objektivno lahko ogled vori svetovni trg, na katerem se morali vse bolj uveljaviti, pa nam to preprečujejo nesorazmerno visoki stroški kot posledice neracionalne in neproduktivne proizvodnje, pa tudi močno napete notranje potrošnje. Zaradi tega bo treba ne samo kolektivih, ampak tudi pri vseh drugih udeležencih delitve, črpati del akumulacije že iz poslovnih stroškov, zelo resno razmisлити o tem, kaj je treba storiti ne samo za preprečitev nadaljnega naraščanja poslovnih stroškov, ampak tudi za absolutno znižanje v tistih primerih, kjer je to možno in kjer so stroški že preokročili vsako racionalno mero. S tem bi ne samo olajšali prodor na svetovni trg, ki je pri sedanjih stopnjah razvoja našega gospodarstva postala ekonomska nužnost, ampak tudi zožili vse številne oblike neproduktivne notranje potrošnje, ki tak obseg, da ne bo nenehno povzročala občutnih motenj v našem gospodarskem razvoju.

Učinkovita reklama

S SEMINARJA ZA PREDSEDNIKE SINDIKALNIH
PODRUŽNIC IZ KAMNIŠKE IN DOMŽALSKE OBČINE

KORISTNI DELOVNI DOGOVORI

Tudi na področju izobraževanja in usposabljanja vodilnih kadrov v sindikalnih organizacijah se uveljavljajo nove in bolj praktične, predvsem pa bolj koristne oblike od dosedanjih. Gre namreč za to, da so bili doslej seminarji za sindikalna vodstva marsikdaj tako obširni in natrpani z različnimi temami, da udeleženci takih seminarjev kratkoma niso mogli »absorbirati« podane snovi. Izkušnje so pokazale, da so doslej najbolj uspeli tisti seminarji, ki so bili kratki in katerih tematika se je neposredno nanašala na probleme v delu sindikalnih organizacij.

Do te izkušnje sta prišla tudi občinska sindikalna sveta v Kamniku in v Domžalah. Zato sta se odločila, da letos skupno organizirata za predsednike in druge člane vodstev sindikatov v podjetjih več dvodnevnih razgovorov o najaktualnejših vprašanjih, ki jih obravnavajo sindikalne organizacije. Take razgovore, na katerih bi obdelali največ tri probleme, nameravajo sklicevati približno vsak mesec.

Ta teden je bil na Kopsičih prvi tak razgovor, ki so se ga udeležili predsedniki sindikalnih podružnic iz industrije in obrti. Obravnavali pa so probleme decentralizacije samoupravljanja, priprave za izdelavo osnutkov statotov delovnih organizacij, zlasti pa so posvetili pozornost tudi prečim vprašanjem s področja socialnega in zdravstvenega zavarovanja.

Kot je pokazal razgovor na seminarju, se bodo morale sindikalne organizacije v obeh občinah še močneje kot doslej zavzeti za preudarno in na temeljitih gospodarskih analizah složno decentralizacijo samoupravljanja v delovnih kolektivih. Kaže namreč, da so se v nekaterih kolektivih z uvajanjem ekonomskih enot nekoliko prehiteli. Marsikje so formirali veliko število majhnih ekonomskih oziroma obratniških enot, v katerih pa organi samoupravljanja nimajo nikakršne realne podlage za gospodarjenje. V zadnjem času v teh kolektivih že razmišljajo, kako to slabost odpraviti.

V kamniških in domžalskih kolektivih menijo, da bodo zlasti v pripravah za izdelavo statotov vprašanjem decentralizacije samoupravljanja posvetili vsjo pozornost. V nekaterih kolektivih, npr. v Vati na Viru, v Mlinostroju, so delavski sveti že imenovali posebne komisije, ki so že začele proučevati sedanje

pravilnike, predvsem s stališča, koliko so posamezna njihova določila praktično še uporabna. Sindikalni delavci so menijo, da je treba takoj v začetku zavreči težnjo po čakanju na neka navodila izven kolektiva. Hkrati pa sodijo, da bi bila zelo koristna izmenjava izkušenj v obliki takih razgovorov, kot je bil zadnji razgovor na Kopsičih. Občinski sindikalni svet v Kamniku je že postavil posebno delovno skupino, ki bo spremljala potek izdelave statotov delovnih organizacij. Ta skupina bo v sodelovanju s sindikalnimi podružnicami pomagala komisijam za izdelavo osnutkov statotov.

Zelo zanimiv je bil tudi tisti del seminarja, v katerem so govorili o problemih pri uveljavljanju novih predpisov v socialnem in zdravstvenem zavarovanju. Kaže, da so delovni kolektivi zaradi stalnega naraščanja izostankov začeli resno razmišljati o vzrokih za tak porast. Lani so bili izdatki za socialno zavarovanje na območju kamniške občine za 19% večji kot leta 1961. Zaradi boleznih pa je bilo v kamniških kolektivih izgubljenih 71.000 delovnih dni. Razprava je pokazala, da so se sindikati v delovnih kolektivih premalo prizadevali, da bi vplivali na svoje člane, ki še niso domleli, da z izkoriščanjem bolniškega dopusta za opravljanje kmečkih in drugih del škodijo celotnemu kolektivu in s tem tudi sebi.

Zdi se, da tudi sistem delitve osebni dohodkov v nekaterih kolektivih še ne stimulira dovolj prizadevanj za zmanjšanje bolniških izostankov. Drugače si ni mogoče razlagati težnje v ekonomskih enotah nekaterih podjetij, da z bolniškimi dopusti rešujejo problem odvečne delovne sile. Ponekod pravijo: sklad osebni dohodkov v ekonomskih enotah je enak, če vsi delamo ali pa če je četrtina ekonomske enote na bolniškem dopustu. Po tej logiki je torej bolje, da je več delavcev na bolovanju, ker imajo drugi potem večje prejemke.

Novi predpisi o plačevanju nadomestil za bolezenske izostanke bodo s tako mentaliteto gotovo pometli — vendar čaka ravno sindikalne organizacije na področju socialnega in zdravstvenega varstva še precej dela. Menijo, da bo morala skupščina komunalne skupnosti socialnega zavarovanja pri reševanju prečih vprašanj čimbolj sodelovati z delovnimi kolektivni.

Konfekcija »Lisca« si odmerja življenjski prostor

V Jugoslavijo še vedno uvažamo za 800.000 dolarjev finejšega ženskega perila. Tako visoka uvozna postavka je bila delno razumljiva v pogojih naše nerazvite konfekcijske industrije, bila bi opravičljiva v pogojih zelo ugodne zunanje trgovinske bilance, medtem ko današnje stanje lahko samo razložimo (ne pa tudi upravičimo) s premajhno elastičnostjo naših konfektionarjev, ki finejše žensko perilo izdelujejo samo kot stransko proizvodnjo. Edina svetla izjema je tovarna konfekcije Lisca v Sevnici, ki se je preusmerila na to proizvodnjo, jo modernizirala, a žal spričo premajhnih zmogljivosti krije le 8 odstotkov jugoslovanskih potreb.

Ta ugotovitev bi bila manj boleča, če ne bi hkrati vedeli za desetmilijardne zaloge konfekcijskih izdelkov, ki vskladišeni predstavljajo zelo varljivo, leknjigovodsko izraženo vrednost. Ta ugotovitev bi bila tudi manj boleča, če ne bi hkrati vedeli, da tovarne konfekcije izdelujejo samo 5% otroških oblek, da so deficitne tudi na področju, ki se naravnost ponuja, da bi ga zastili z dobrimi konfekcijskimi izdelki.

Toda če pustimo ob strani te splošne ugotovitve in se povrnemo h delovnemu kolektivu Lisce, potem moramo zapisati, da je ta kolektiv v osmih letih narasel od treh na štiristo petdeset članov. V tem času si je ustvaril takšen ugled, da mora naročila odklanjati, ker presega njihove proizvodne zmogljivosti, ki dosega 950 milijonov letne realizacije.

Nič manj simpatična pa ni ugotovitev, da delovni kolektiv trenutna konjunktura ni uspevala, ampak da že zdaj, ko ni strahu za tržišče, vstrajno krepijo svoje proizvodne zmogljivosti, jih modernizirajo, da bodo tudi v pogojih, ko se bodo na področju finejšega ženskega perila srečali z več konkurenti, uspešno vzdržali tekmovalnost. Pri tem pa ne vidijo edine rešitve samo v modernizaciji strojnega parka, ampak tudi v sodobni delitvi proizvodnje. Zato novo pripojena podjetja ne ohranjajo stare proizvodnje, temveč se preusmerjajo v jasen, celovit proizvodni program, ki naj s specializacijo in večjimi serijami omogoča cenenost proizvodnje in tudi večjo kvaliteto.

Vendar kot vsepovsod drugje, tako tudi v Lisici ne morejo širiti in modernizirati proizvodnje brez novih vlaganj. Tudi oni potrebujejo sredstva. Razveseljiva posebnost je v tem, da imajo za investicije nadrobno izdelan načrt, da bi potrebno pomoč 270 milijonov vrnili v petih letih, pri tem pa bi sami prispevali 62% lastnih sredstev. Omembe vredno je še to, da bi jim pri takih obveznostih ostalo letno še 46 milijonov dinarjev za sklade.

Seveda bo to vlaganje smiselno le tedaj, če jim bo s tem zagotovljena najvišja možna proizvodnost, za to pa potrebujejo devizna sredstva za uvoz najmodernejših strojev, sicer vlaganja sploh ne morejo opraviti.

Med tem ko so se pogovarjali o možnostih pripojitve posameznih obratov z večjimi tovarnami, so se s tovarno v Zagorju dogovorili za pripojitev obrata, ki je bil namenjen proizvodnji perila. Toda Lisca ima s tem obratom, ki zaposluje 170 žena, in ima slabše in manj spe-

cializirane stroje in velike zaloge dosedanje proizvodnje, dokaj hude izkušnje. Ne glede na to, da ima sedanji obrat Lisce v Zagorju slabše pogoje za delitev dohodka, je važno zlasti to, da stanje v tem obratu v resnici ni bilo tako, kot so ga knjižno prikazovali in da o tem niti na občini niso bili pravilno poučeni.

Čeprav je bil glavni motiv pripojitve obrata v Zagorju k Lisici povečanje zmogljivosti proizvodnje Lisce, je vendarle vprašanje, ali je prav, da ostane breme slabega poslovanja do pripojitve zgolj na ramenih delovnega kolektiva pripojenega obrata. Razumljivo je, da bi bilo nepravilno zahtevati od kolektiva obrata v Sevnici, naj rešuje pripojeni kolektiv s sredstvi, ki so rezultat njihovega dobrega gospodarjenja in jih imajo naložene v svojih skladih. Vprašanje se nanaša predvsem na odgovornost občine Zagorje, ki se nedvomno te svoje odgovornosti ni iznebila že s tem, da se strinja s pripojitvijo.

Kljub tako zastavljenemu vprašanju pa naj ugotovimo, da je Lisca ob pripojitvi iz svojih sredstev poravnala anuitete, ki jih obrat v Zagorju trenutno ni bil v stanju plačati. S tem pa Lisca ni storila nič drugega, kot dokazala svoj interes do večanja zmogljivosti svoje proizvodnje. Zgolj zaradi takšnega interesa pa ta tovarna ne more imeti pretiranih obveznosti do kateragakoli pripojenega obrata.

Trenutno so v Lisici mnenja, da potrebujejo za prilaganje proizvodnje v dosedanjih novih obratih še vsaj pol leta časa. S tem pa se ne odrekajo razgovorom z drugimi tovarnami o še nadaljnjih možnostih pripojevanja posameznih obratov. Takšne razgovore imajo že z industrijo perila v Novem mestu, vendar vodstvi obeh tovarn menita, da je uresničitev morebitnega dogovora najprimernejša ob koncu gospodarskega leta. Ker pa tudi tovarna perila v Novem mestu računava z nekaterimi možnostmi razširitve svoje proizvodnje, je treba videti tudi to, kako bodo oni uresničili svoje načrte in kaj potem lahko nudijo Lisici.

V vsakem primeru lahko govorimo o nastajanju nove industrije v zasavskem bazenu, ki ima bodočnost. Z novim vlaganjem in sprejemanjem tujih kapitalov v svojo proizvodnjo bi namreč Lisca rada krila okrog 25% potreb našega tržišča in nastopila kot konkurent še v tujini. Z uresničevanjem takih načrtov torej Lisca ne kaže nekih monopolističnih težej. Išče pač v gospodarstvu takšno mesto, kakršno meni, da si lahko zagotovi.

VIKTOR ŠIREC

Z naraščajočo motorizacijo se je razumljivo povečala tudi potreba po novih garažnih prostorih. Prav je torej, če lastniki avtomobilov grade garaže, toda ne v neposredni bližini stanovanjskih blokov, na škodo zelenega pasu in otroških igrišč. Tak primer imajo tudi na Zlatem polju v Kranju, kjer so že do sedaj postavili več kot 50 garaž v neposredni bližini stanovanj. Ali mora res vsakdo imeti garažo pod svojim oknom?

EKONOMSKA ENOTA TOŽI

(Nadaljevanje s 1. strani)

teva predilnice kamgarna v bitvu upravičena, vendar ni realna. Razen tega so ugotovili, da je predilnica pri obračunu izgube jemala v poštev tudi delavce, ki so bili takrat na bolezenskem ali na letnem dopu. Če bi bilo v podjetju vse tako, kakor bi moralo biti, arbitražna ne bi imela težavnega dela. Toda v odnosih so tudi nekatere objektivne težave, prav tako so tudi v postopku pri poravnavanju sporov očitne pomanjkljivosti.

Proizvajalci iz tovarne v Vučju na primer so povedali, da so zahtevali od delavskega sveta, naj priskrbi sodobne naprave za merjenje odstotka vlage v volni ali porabe pare. Zdej tovarna nima takšnih pripomočkov, zato ne more vselej ugotoviti napak v proizvodnji. Prav tako nimajo objektivnih meril za delo nameščenecv v komercialni in drugih službah, zato njihove delovne dosežke včasih ocenjujejo »na oko«. Po drugi strani tudi samo približno ocenjujejo škodo zaradi neizpolnjenih nalog. Vselej se najde kak »objektivni razlog«: stanje na trgu, pomanjkanje surovin ali neloyalna konkurenca.

OB ZAHTEVAH PO ODSKODNINI JE TREBA VPRAŠATI DELAVCE

Poslovni odnosi med ekonomskimi enotami so nedvomno zanimivi, zato je Center za delavsko samoupravljanje pri Republiškem svetu ZSJ za Srbijo storil prav, ko je nedavno skupaj z nekaterimi drugimi prizadetimi krogi organiziral v Leskovcu razgovore o tej temi.

Ti razgovori so pokazali, da so v Leskovcu dobro ravnali, ko so poslovne odnose med ekonomskimi enotami zasnovali na načelih dohodka. Vsaka ekonomska enota je v neki vlogi, bodisi kupec, bodisi prodajalec. Če gre za proizvodnjo, si enote prizadevajo za čimboljšo kvaliteto in za čimprejšnjo izročitev, ker so v tem primeru višji tudi njihovi osebni dohodki.

Kot kupec si ekonomska enota prizadeva, da bi dobila pravočasno čimboljši material.

V takšnih proizvodnih pogojih se proizvajalci trudijo, da bi bilo kar najmanj napak, da so stroji in surovine izkoriščene kar najbolje, skratka, prizadevajo si za čimboljše delo. Če pri tem svojem prizadevanju utrpijo izgubo, zahtevajo, naj jo poravna tisti, ki jo je povzročil.

Če gre za posameznika, mora škodo poravnati on, če gre za drugo ekonomsko enoto, pa ta. Ker ni nihče voljan kar tako odstopati sredstev in ker vsakdo varuje tisto, kar ima, prihaja do sporov med enimi in drugimi.

Če bi bilo v podjetju vse tako, kakor bi moralo biti, arbitražna ne bi imela težavnega dela. Toda v odnosih so tudi nekatere objektivne težave, prav tako so tudi v postopku pri poravnavanju sporov očitne pomanjkljivosti.

Proizvajalci iz tovarne v Vučju na primer so povedali, da so zahtevali od delavskega sveta, naj priskrbi sodobne naprave za merjenje odstotka vlage v volni ali porabe pare. Zdej tovarna nima takšnih pripomočkov, zato ne more vselej ugotoviti napak v proizvodnji. Prav tako nimajo objektivnih meril za delo nameščenecv v komercialni in drugih službah, zato njihove delovne dosežke včasih ocenjujejo »na oko«. Po drugi strani tudi samo približno ocenjujejo škodo zaradi neizpolnjenih nalog. Vselej se najde kak »objektivni razlog«: stanje na trgu, pomanjkanje surovin ali neloyalna konkurenca.

Razgovori v Leskovcu so pokazali tudi nekatere druge slabosti v dosedanjih poslovnih odnosih, zlasti in načinu poravnavanja sporov.

Voditelji ekonomskih enot in strokovni nameščenici so imeli doslej v »Leteksu« odločilno vlogo pri odpravljanju konfliktov, medtem ko so zbori in sveti ekonomskih enot v glavnem stali ob strani. Le v nekaj primerih so organi samoupravljanja odločali o sestavljanju ali sprejemanju odškodninskih zahtevkov, niti enkrat pa niso izjavili organi samoupravljanja v ekonomskih enotah, da se ne strinjajo z ukrepi, ki so jih v zvezi z bonifikacijami izvajali njihovi šefi. Tudi sindikalne podružnice so pokazale premalo zanimanja za medsebojne pomanjkljivosti in za poravnavo sporov.

Če na vse te ugotovitve udeležencem leskovskih razgovorov ni bilo težko razumeti, da je treba način poravnavanja sporov bolj prilagoditi neposrednemu odločanju delavcev. Sklep o priznanju odškodnine — tako je bilo slišati — naj sprejemajo zbori in sveti ekonomskih enot, razen kadar gre za manjše vsote, vendar bi mo-

ral šef ekonomske enote tudi v takih primerih ravnati v skladu s pooblastili, ki mu jih je dal zbor ali svet.

Izkušnje kažejo, da bi morala tudi delavski svet podjetja in upravni odbor, še posebej pa zbori delavcev ekonomskih enot ali njihovi sveti kdaj pa kdaj razčleniti poslovne odnose med proizvajalci in jih kar najbolj natančno urediti s svojimi predpisi. Slišati je bilo tudi zahtevo, naj bi zagotovili pravico do pritožbe zoper sklep arbitražnih komisij.

Zaradi delitve po delu in neposrednega upravljanja proizvajalcev povsem razumljivo prihaja in bo prihajalo v podjetjih do manjših ali večjih nesporazumov in sporov. Delavski sveti naj ne gredo molče mimo vsega tega, temveč naj zagotovijo kar najboljše pogoje za poravnavo sporov in zgladitev nesoglasij.

To je tudi eden izmed vti-
sov, ki jih je bilo mogoče dobiti med razgovori o medsebojnih poslovnih odnosih v Leskovcu.
D.J. VITEZ
(PO RADU)

FURNIR UVAŽAMO IN IZVAŽAMO

Pohištvena industrija je že lani večkrat opozarjala na pomanjkanje kvalitetnega furnirja. Trkala je na razna vrata, vendar v glavnem brezuspešno, kajti težave s furnirjem postajajo letos še bolj akutne. Pa ne, da bi ga proizvajali v tako majhnih količinah. Za nekatere njegove vrste smo znani celo kot eden največjih evropskih proizvajalcev. Problem je nekje drugje.

Tako kakor proizvajalci pohištva imajo tudi proizvajalci furnirja svoje izvozne naloge. Slednji so celo bolj kakor z domačim zadovoljni s tujim tržiščem, kajti na njem dosega višje cene. Izvoz furnirja je usmerjen predvsem na vzhodno tržišče, ki ni toliko občutljivo kakor, recimo, zahodnonemško, na katerega je pretežno usmerjen izvoz slovenske pohištvene industrije.

Proizvajalci furnirja torej izvažajo prvovrstno in tudi drugovrstno blago, medtem ko ima pohištvena industrija, ki proizvajala za izvoz, interes predvsem za prvovrstni furnir, pa še s tem ne more biti vedno zadovoljna. Če bi jo proizvajalci začeli oskrbovati s prvovrstnim furnirjem, ki ga sedaj izvažajo, bi si s tem avtomatično zaprli tuji trg tudi za drugi, manj kvalitetni. Interesi proizvajalcev furnirja se torej precej križajo z interesi proizvajalcev pohištva. Pri tem — razumljivo — vlečejo krajši konec zadnji.

Oglejmo si, kako se izraža problem pri našem največjem proizvajalcu in izvozniku sobnega pohištva — novogoriški tovarni pohištva. Tovarna je bila pred kratkim rekonstruirana. Ker so za rekonstrukcijo uvozili precej tuje opreme, so postavljeni pred dejstvo, da morajo počeati tudi svoja izvozna prizadevanja. Medtem ko so lani izvozili za 600.000 dolarjev spalnic, znaša njihov letošnji izvozni načrt milijon dolarjev.

V podjetju se zavedajo, da morajo načrt takoj začeti uresničevati, če hočejo do konca leta izpolniti naloge. Toda, ko so pri proizvajalcih iskali potrebne kubike furnirja, so se znašli pred nerešljivim problemom. Potniki so se vračali domov praznih rok. Uspeli so dobiti le malenkostne količine, pa še te so dvomljive kvalitete.

Zaradi pomanjkanja primernega furnirja so pred kratkim morali prekiniti delo na seriji spalnic za izvoz ter preusmeriti delavce k proizvodnji za domače tržišče. S tem jim grozi nevarnost, da ne bodo mogli v dogovorjenih rokih dobaviti spalnic tujemu kupcu in konec koncev tudi izpolniti izvoznega načrta. Predvideli so tudi organizacijo proizvodnje v dveh izmenah, pa je prav zaradi pomanjkanja furnirja ne morejo izvesti.

Druge poti ni bilo, kot da so se odločili za uvoz najpotrebnejših količin furnirjev. Pri banki so si izposlovali kredit v višini 253.000 dolarjev, torej dobro četrtino vrednosti celotnega izvoznega načrta za letošnje leto. Strokovnjaki so že odptovali v Avstrijo po prve količine polizdelkov, ki jih bodo potem v spalnicah spet izvozili.

Nekaj podobnega se dogaja tudi z drugimi proizvajalci pohištva, predvsem s tistimi, ki so usmerjeni na izvoz, kajti z manj kvalitetnimi furnirji, ki jih domači trg za zdaj še sprejema, ni toliko težav.

Priča smo torej izvozu polizdelkov in obenem njihovega uvoza za to, da potem lahko izvažamo končne izdelke. To bi še ne bilo tako hudo, če se s tem ne bi prelivala čvrsta valuta v mehko. Naš furnir namreč potuje v vzhodne dežele, medtem ko ga uvažamo z območja čvrstih valut. Za zdaj še najbrž ne gre za večjo valutno škodo in je problem resnejši zaradi težav v sami proizvodnji.

Vsekakor pa je treba začeti ukrepati. Na videz je problem lahko rešljiv. Proizvajalci furnirja naj bi posredovali svoje blago domačim proizvajalcem pohištva. Toda pri tem nastane vprašanje cene. Furnir ima na domačem trgu namreč določene cene, preko katere proizvajalci ne smejo. Ta cena pa menda več ne krije proizvodnih stroškov.

Morda bi bila sprejemljivejša rešitev v povečanju proizvodnje furnirja. Nekateri namreč menijo, da gozdarji vse preveč varčujejo s hlodovino za proizvodnjo furnirja. Posek je baje znatno nižji od letnega prirastka. Kakorkoli že, z reševanjem problema, ki zelo tare pohištveno industrijo, ne bomo smeli več odlašati.

LOJZE KANTE

uro. Najnižje urne postavke imajo v glavnem hišniki, ki so v rednem delovnem razmerju (njih plače se gibljejo od najnižje spodnje meje do sredine razpona). Hišniki, ki so v priložnostnem delovnem razmerju, imajo plače, ki se gibljejo od vrhnje meje, to je 96 din na uro do izpod sredine, to je 63 din na uro. Hišniki, ki so v priložnostnem delovnem razmerju, so ali upokojenci ali žene zaposlenih in upokojenke ter brez kvalifikacije. Med hišniki v rednem delovnem razmerju jih je več kot polovica nekvalificiranih, drugi so kvalificirani.

Po veljavnih predpisih pa so se v 1962 plače tehničnega osebja in pomožnih uslužbenecv gibale med 54 do 64 din na uro za nekvalificirane in 92 do 120 din na uro za kvalificirane, brez upoštevanja raznih dodatkov, ki so jih prejimali in ki so povprečno dvigali zgornjo in spodnjo mejo za ca 10% od navedenih zneskov. To pomeni, da so se plače hišnikov v letu 1962 gibale mnogo nižje kakor to določajo veljavni predpisi.

Ta zelo slučajna in zato tudi nekoliko površna slika in primerjava skupaj z uvodoma omenjenimi in dokaj pogostimi spori zaradi hišnikovih stanovanj opozarja na problem te vrste delovnih razmerij, ki je ostal v celoti odprt. Ker je ponudba (zaradi hišniških stanovanj) višja kot povpraševanje po hišnikovi delovni sili, imamo na tem področju neredko opraviti z nesocialnimi pojavi izkoriščanja! Ne bi pa bili pravilni, če ne bi videli tudi druge plati, da se lahko znajde tudi hišni svet v nezavidljivem položaju, če se mu usede na vrat hišnik, ki ob sklenitvi pogodbe pristane na vse pogoje, ko se pa v hišo vseli, zagospodari v hiši, zanašajoč se na to, da v socializmu itak ne postavlja nikogar na cesto in še morda na hišni svet, ki se nerad tožari. Toda, po sparih pred sodišči in po hišniških pogodbah sodeč, so taki primeri izjemnejši od prvih, katerih vzrok je pomanjkanje stanovanj in ponudba hišniške delovne sile.

VLADO VODOPIVEC

Zakaj nezakonite odpovedi?

V zadnjih dveh mesecih bilo na območju konjiške občine, v raznih gospodarskih organizacijah več kršitev predpisov iz področja delovnih razmerij. Večina primerov je nepravilnem sklepanju pogodb o delovnem razmerju za določen čas in pri odpovedih. Prizadeti delavci so se obračali na pristojne organe pri občinskem ljudskem odboru, kjer so jim svetovali, kako stvari urediti, saj spada sprejemanje in odpuščanje delavcev v pristojnost posebnih komisij pri delavskih svetih v podjetjih.

Kot rečeno, je bilo takih primerov več in smo zato pripravljeni na inšpekcijske delavnice na zavodu za zaposlovanje delavcev, kako gledajo na to zadevo in kako jih ocenjujejo. Takole so nam povedali:

»Res je, da smo prav pred koncu lanskega leta ugotovili več kršitev zakonskih predpisov iz delovnih razmerij. Te se pojavljale pri sklepanju pogodb, pri odpovedih, oziroma prenehanju delovnega razmerja, sklenjenega za določen čas in podobno. To se je dogodilo v raznih podjetjih in gre vedno noma za delavce, ki so bili poslani pri sezonskih delih, so bili v delovnem razmerju daljši čas, kot pa je bilo to v skladu s pogodbi. Po zakonsko določenih pa je delavec, ki delo po preteku pogodbenega časa mu je seveda potrebno dati odpoved pač glede na delovno dobo in v skladu z zakonitimi o delovnih razmerjih. Pr slednjega pa v večini primerov niso upoštevali, zato odpovedi niso imele zakonite osnove.«

Ko smo se še pozanimali o teh organih, kjer je krivda, take in podobne nepravilnosti so nam pojasnili:

»Predvsem gre za slabo poznavanje zakonskih predpisov iz področja delovnih razmerij pri uslužbenih, ki se v podjetjih ukvarjajo s službo zaposlovanja delavcev. Medtem ima večina podjetij urejen računovodski, komercialni podobne službe s strokovno sposobnimi kadri, pa tega precej manjka pri urejanju reševanju delovnih razmerij kot enako važnem področju dela. Tu gre namreč za ljudi, za njihove pravice, hkrati so tu predpisi, ki jih je treba poznati in spoštovati. Organi upravljanja v podjetjih bo vsekakor morali posvečati večjo pozornost tistim kadrom, ki praktično delajo pri urejanju delovnih razmerij. Zato smo seji sveta zavoda za zaposlovanje delavcev skupaj z občinsko inšpekcijo dela sklenili, bomo v kratkem sklicali sestanek vseh uslužbencev, delajo na teh področjih in jih temeljito seznanili z zakonskimi določili. Zelimo namreč, da bi bilo pravilnosti čim manj, ker niso za nikogar prijetne, manj pa potrebne.«

L. V.

Naš dopisnik poroča:

Z OSNUTKI STATUTOV DELOVNIH ORGANIZACIJ

zastoj v vseh štirih zasavskih občinah

V vseh štirih zasavskih občinah — v Trbovljah, Hrastniku ob Savi in Litiji — dela pri izdelavi osnutkov statutov delovnih organizacij ne potekajo tako, kot bi bilo pričakovati, saj v mnogih gospodarskih organizacijah v Zasavju — zlasti še v manjših — sploh še niso imenovali komisij za izdelavo osnutkov statutov.

Ko v teh dneh v posameznih zasavskih občinah ugotavljajo vzroke za zakasnitve v akcijah za izdelavo osnutkov statutov delovnih organizacij, med drugim tudi ugotavljajo, da je treba iskati del krivde za to v pomanjkljivosti in vse preveč načelnih osnutkih novih statutov zasavskih občin, zlasti še tam, kjer lahko obravnavajo gospodarjenje in odnose na relaciji komunne — gospodarske organizacije.

Vzujemo za primer osnutek novega statuta občine Litija. Tam je v 25. členu zapisano:

● Občinska skupščina sama na seji voli svoje organe, sprejema statut občine, družbeni načrt, program razvoja občine in občinski proračun, ustanavlja delovne organizacije in občinske sklade, sprejema odloke in opravlja druge zadeve splošnega pomena za občino, za katere to določil zakon ali statut občine.

In še naprej. V poglavju »Samoupravljanje v delovnih kolektivih« piše:

● V vsaki delovni organizaciji delovni kolektiv voli svoj organ samoupravljanja.

● Organi samoupravljanja v delovnih kolektivih delajo v korist kolektivov in komunalne skupnosti ter morajo o svojih odločitvah poročati kolektivu. Organi samoupravljanja v skladu z dogovorom sodelujejo z lastnimi sredstvi pri financiranju določenih akcij v korist javnih služb.

O družbeno-ekonomskih odnosih je v osnutku novega statuta litijske občine zapisano:

● Občinska skupščina ureja in usmerja politiko razvoja občine in gospodarstva na svojem območju z letnimi in večletnimi načrti.

● Osnova za sestavo letnih in večletnih načrtov razvoja gospodarstva so perspektivni in družbeni načrti: zveze, republike in proizvodni načrti gospodarskih organizacij na območju občine.

● Vsaka delovna organizacija mora imeti svoj perspektivni načrt in letni načrt. — Ti perspektivni in letni načrti so osnova za sestavo občinskega letnega družbenega načrta in občinskega perspektivnega plana.

V delu osnutka novega statuta o razmerjih med organi občine in delovnih skupnosti, ki bi moral pravzaprav pomeniti enega od bistvenih področij tudi osnutkov statutov delovnih organizacij ali pa vsaj podkrepi določila osnutka novega statuta občine, so v Litiji med drugim zapisali tudi tole:

● Razmerja med občino in gospodarskimi organizacijami temeljijo na načelih samostojnosti in medsebojnih obveznosti, ki jih določajo zakoniti predpisi in medsebojni sporazumi.

● Občinska skupščina in njeni organi sodelujejo z delovnimi kolektivi z namenom pospeševanja razvoja in proizvodnje gospodarske organizacije in z namenom razvoja gospodarstva v občini. V ta namen zbirajo podatke o uspešnosti dela gospodarskih organizacij in vsega gospodarstva v občini, delajo ustrezne analize, izdajajo potrebne ukrepe za odpravo pomanjkljivosti in za usmerjanje ter pospeševanje proizvodnje v skladu s smernicami družbenega načrta občine.

● Občinska skupščina, zlasti zbor delovnih skupnosti, in drugi organi skrbijo, da gospodarske organizacije skrbno gospodarijo z zaupanimi sredstvi, da izpolnjujejo postavljene načrte in da ne zaidejo v gospodarske težave, ki bi bremenile organizacijo ali družbo.

● Gospodarske organizacije poročajo o svojem delu in uspehu občinski skupščini. Občinska skupščina in njeni organi smejo zahtevati od gospodarskih organizacij poročila, ki omogočajo vpogled v delo organizacije, v njeno splošno ekonomsko in finančno stanje in izpolnjevanje načrta. Organi družbenega upravljanja v delovnih kolektivih morajo obvezno razpravljati o priporočilih občinske skupščine in njenih organov. O storjenih ukrepih morajo obvestiti občinsko skupščino.

vorih in obljubah, ki pa ostanejo večkrat neizpolnjene.

Poleg tega bi morali v osnutkih novih statutov zasavskih občin podrobneje razčleniti tudi vprašanje meja med interesi komun in gospodarskih organizacij, vprašanje kakšne obveznosti prevzamejo gospodarske organizacije do družbe in še posebej do komunne, jasneje bi morala biti določena tudi načela o ustvarjanju sodelovanja med gospodarskimi organizacijami z občino in kakšno vlogo ima pri tem komunna oziroma občinska skupščina, vprašanje kakšne pravice imajo gospodarske organizacije v občini in kakšne so dolžnosti občine, in tudi vprašanje, kako se ustvarjajo in uporabljajo skupna sredstva, namenjena za investicije in razvoj občine.

Ob vsem tem bi bilo potrebno v osnutkih novih občinskih statutov zasavskih občin tudi precizirati pravice in dolžnosti občanov, ki upravljajo z družbenimi sredstvi, saj so te zdaj še vse preveč deklarativno nastete, kolikor jih je pravzaprav sploh mogoče najti v osnutkih novih statutov zasavskih občin.

Med pomanjkljivostmi doslej izdelanih osnutkov novih občinskih statutov v Zasavju velja omeniti, da so ponekod družbeno-ekonomske odnose obravnavali šele v končnih poglavjih in da nekateri osnutki novih statutov občin v Zasavju premalo jasno nakazujejo perspektivo nadaljnega gospodarskega razvoja.

-k-

V živahnih razpravah delavci jeseniške železarne zadnji čas največ razpravljajo o novih statutih

Integracija zaradi specializacije

»Gorenjska predilnica« iz Škofje Loke in »Predilnica Litija« sta od 1. januarja združeni in poslužata pod nazivom Združene predilnice Škofja Loka-Litija s sedežem v Ljubljani.

Razlogi, ki so vodili obe podjetji v združitvi, je sorodnost podjetij v proizvodnji, zaradi česar je možna večja specializacija. To omogoča znižanje stroškov in izboljšanje kakovosti. Enotna nabava in prodaja pa bo zagotovila stalnejše domače tržišče in lahko ustregla večjim naročilom tujih kupcev.

Temeljna dejavnost obeh predilnic je predenje bombažne, stanične in sintetične preje. Obe podjetji imata svojo sukalnico in sta del preje sukali v industrijski sukanec. Predilnica Litija ima še obrat za proizvodnjo stročnic za lastno uporabo, Gorenjska predilnica pa obrat vagonke za predenje raznih kvalitet vignonne in sintetične preje in obrat kodravke, kjer predeluje nylon v krepirano kodravko.

Združitev bo omogočila specializacijo predilnic na posebne številke in kvalitete preje. Z delitvijo dela pri proizvodnji stanične in sintetične preje pa bodo dosegli stalnost na domačem tržišču in

lahko zadovoljili tuje kupce, ki predvsem zahtevajo specialne artikule v večjih količinah, kar do sedaj posamezna predilnica zaradi asortimenta ni mogla proizvesti. Ravno tako bo s specializacijo lahko krit mnogo širši razpon popraševanja domače predelovalne industrije, kar zagotavlja povečani obseg prodaje. V prihodnjih letih pa je možna še ožja specializacija obeh predilnic, kolikor bodo to narekovala potrebe.

Združitev je bila opravljena po temeljnih analizah in razpravah samoupravnih organov obeh predilnic. Na podlagi tega je bila izdelana shema združenega podjetja in uveden nov način poslovanja.

Vsaka poslovna enota bo samostojno ugotavljala dohodek tako, da se čisti dohodek deli na osebne dohodke po vloženem delu (po enoti proizvoda), ki je za oba poslovna partnerja enak, ne glede na tehnično opremljenost poslovne enote, in po vloženih sredstvih za sklade poslovnih enot. Tako bo s sredstvi, ki jih dobi poslovna enota za osebne dohodke, samostojno razpolagala. Sredstva, namenjena za sklade, pa se dele v razmerju 70:30 na sredstva, s katerimi razpolaga posla-

vezna poslovna enota, in s tem stva, s katerimi razpolaga združeno podjetje. Ravno tako bodo poslovne enote samostojno razpolagale z ostankom sredstev, ki jih dobile za osebne dohodke, njih niso v celoti porabile v te namene.

Centralni delavski svet sestavlja po 18 članov vsake poslovne enote in član centralne uprave. Upravni odbor bo sestavljal po članov vsake poslovne enote in član centralne uprave. Zraven ga ima vsaka poslovna enota svoj obratni delavski svet in po en svetov delovnih skupnosti — poslovnih enot.

Iz celotne sheme je povzeto točno razvidno, da je združitev obeh predilnic narekovala poslovna. Zato je taka integracija vsem koristna in zaželena. Dobi pa bi bilo, ko bi tudi druga podjetja, ki se ukvarjajo z mistično integracijo, šla po njihovem vzorcu in predhodno temeljito pripravili shemo bodočega poslovanja združenem podjetju. Le tako bi izognili velikokrat nesmiselnim združitvam, ki so predvsem v interesu države, po deset dinarjev dobijo 20 dinarjev in ne 25 dinarjev, kot bi lahko.

No podlagi izkušenj iz dosedanjega obstoja ekonomskih enot in dela njihovih organov samoupravljanja lahko trdimo, da pomenijo ekonomske enote višje oblike proizvodne organizacije. Predvsem dajejo ekonomske enote večje možnosti samoupravljanja in omogočajo doslednejšo delitev po delu. Delo samoupravnega organa ekonomske enote je predvsem lahko mnogo uspešnejše. Njegovi člani so le iz ene dejavnosti oz. iz ožje organizacijske enote, ki probleme te dobro poznajo, se lahko poglobijo v obravnavano vprašanje in tudi dosti lažje najdejo (s skupnim prizadevanjem) najbolj ustrezno rešitev. Razprave o posameznih vprašanjih so v teh organih mnogostraneje in v njih sodeluje več članov kot v delavskem svetu podjetja, v katerem je iz vsake dejavnosti le nekaj članov, ki

ŠE MANJŠE ENOTE

s problemi drugih niso toliko seznanjeni. Tudi delo komisij delavskih svetov ekonomskih enot je iz podobnih razlogov lahko dosti uspešnejše in objektivnejše. Saj je gotovo, da bo npr. disciplinska komisija lahko dosti objektivneje obravnavala člana kolektiva, ki ga vsi člani komisije dobro poznajo, prav tako se tudi ustrezna komisija lažje odloči, kadar odloča o odpovedih in podobno. Skratka, z uvedbo ekonomskih enot se je delavsko samoupravljanje prav gotovo poglobilo in razširilo.

Tudi na področju delitve dohodkov po delu je bil storjen z uvedbo ekonomskih enot korak naprej. Določanje meril za delitev kot sama delitev je v manjših enotah realnejša. Pravilnejša in tudi spodbudnejša je delitev med ekonomskimi enotami. Dogodi se lahko, da je zaradi slabega dela delavcev ekonomske enote uspeh te slab, s tem pa tudi vrednost točke nizka. To prav gotovo spodbudi vse v ekonomski enoti, da analizirajo, zakaj je do tega prišlo, in store vse, da se več ne bi ponovilo, to je, da se zboljša gospodarjenje. Menimo, da bi bila delitev po delu še spodbudnejša, če bi imeli še manjše enote. Zato prav sedaj razmišljamo o delitvi nekaterih ekonomskih enot na obračunske enote, kar bi gospodarjenje v njih še zboljšalo.

(Povzetek iz glasila »Ljubljana-Transport«)

IZ NAČRTOV LESNO-INDUSTRIJSKEGA KOMBINATA »MARLES« V MARIBORU

Pot do izvoza v vrednosti

V lesno industrijskem kombinatu MARLES se radi pošajo, da delajo ob edinstveno nemogočih pogojih. Te njihove besede pa pomenijo tudi trpko resnico. Njihovi obrati so namreč raztreseni na treh krajih v Mariboru, pa še v Podvelki, Lovrencu na Pohorju, Boračevi in Ljutomeru. Izračunali pa so, da bi lahko brez stroškov, na enem mestu, v Limbušu, kjer je osrednji obrat podjetja, skonc centralni druge obrate. Če bi namreč dobili nekaj več kot 2 milijardi dinarjev osredotočenega kredita, bi ga lahko odplačali samo s tistimi sredstvi, ki jih zdaj potrošijo za izdatke v zvezi z raztresenostjo podjetja. Dogaja se jim namreč celo to, da morajo gotove izdelke skladiščiti v Slovenski Bistrici!

Toda pustimo šalo! Tega kredita podjetje ni dobilo, čeprav je bil ob nastanku kombinata pred tremi leti obljubljen. Tako so si morali odgovoriti predvsem na vprašanje, kako naj gospodarijo, da bi nazvlic razdrobljenosti podjetja dosegli zadovoljive uspehe. Odločili so se za postopno specializacijo zunanjih obratov in se tako odrekli misli o koncentraciji vseh obratov v Limbušu. Te obrate zdaj, kolikor pač imajo sredstev, modernizirajo. Za mariborske obrate pa so se domeni, da jih bodo preselili v Limbuš, kjer pa bodo zanje potrebni novi prostori. Na tako odločitve je vplivalo predvsem dvoje: znižanje proizvodnih in sploh poslovnih stroškov ter možnost kvalitetnejše velikoserijske proizvodnje, ki bi bila sposobna za izvoz.

Taki so načrti MARLES, ki je lani dosegel štiri milijarde realizacije ter od tega izvozil za 1,13 milijona dolarjev izdelkov. Polovico vrednosti izvoza je odpadlo na žagan les in proizvode, ki še štejejo med primarno proizvodnjo. Čeprav sta proizvodna in izvozna realizacija MARLES glede na težavne pogoje poslovanja nedvomno zelo razveselji-

vi, v podjetju vendarle niso preveč zadovoljni. Skrbi jih zlasti izvoz. Cene primarnih izdelkov so namreč tolikanj padle, da se že približujejo meji rentabilnosti. Večja preusmeritev na finalno proizvodnjo ni mogoča, ker njihove zmogljivosti tega še ne dopuščajo. Ne glede na vse to pa je z njihovimi izvoznimi obveznostmi določena struktura izvoza.

Zato zdaj veliko pričakujejo od rekonstrukcije, ki so jo začeli že v minulem letu. V Limbušu so namreč začeli graditi novo, 12.000 kvadratnih metrov veliko proizvodno dvorano. Tja se bodo vselili zdaj raztreseni obrati za proizvodnjo furnirane pohištva, kuhinj in montažnih elementov ter centralno skladišče. Novi obrat, ki bo veljal okoli 700 milijonov dinarjev, bo letno ustvarjal približno prav tolikšno vrednost proizvodnje.

Prihodnje leto bo novi obrat pripravljen za proizvodnjo. Z njim ne bodo dosegli bistvenjšega količinskega povečanja, pač pa bo omogočena kvalitetnejša proizvodnja. Zato sodijo, da prodaja izdelkov ne bo pomenila prehude težave. Še več: kvalitetnejša izdelava, predvsem površinska obdelava, kar bo omogočeno z uporabo novega materiala in z novimi stroji, bo razširila in olajšala pot na zunanja tržišča. Izdelki podjetja MARLES so namreč že zdaj cenjeni v številnih zahodnih državah. Izbor in dobave za izvoz pa bi lahko bile še večje, če bi podjetje lahko postreglo z večjo ličnostjo in kvaliteto končne obdelave. To pa bo, kot rečeno, omogočil novi obrat.

In rezultati? Težko jih je zdaj vnaprej napovedati. Vendar bo MARLES po oceni strokovnih služb podjetja po končani rekonstrukciji lahko povečal izvoz na približno dve milijardi dinarjev, pri čemer naj bi primarna proizvodnja ostala na dosedanji vrednosti izvoza.

-mG-

Statuti delovnih organizacij

RAZGOVOR Z IVANOM ROZENBERGERJEM, PREDSEDNIKOM IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV TOVARNE »SAVA« V KRANJU IN TAJNIKOM ŠTEFANOM MARCIJANOM NA TEMO: STATUT DELOVNE ORGANIZACIJE

Projekt osnutka je gotov

Statut naj bo konkreten in tudi takšen po svoji vsebini, da bo opozarjal na družbeno ekonomske razvojne cilje za bodoča leta

Prav gotovo bi bilo zgrešeno, če bi bil statut delovne organizacije povzete sedanjih interne zakonodaje, to je poslovnikov in pravil. S takšnim statutom ne bi ničesar pridobili, mogoče bi le nekolikanj v bolj zgoščeni obliki uzakonili sedanje stanje. To pa ni namen statuta.

Če vaju prav razumem, potem želite pri vas z vašim statutom ne samo definirati obstoječe stanje v delovni organizaciji, temveč težiti tudi za novimi, širšimi, za nečem, kar boste šele v perspektivi mogoče docela uresničili.

Res, tako je. S statutom, ki naj bi ga uzakonili letošnje leto — sedaj so namreč šele prve priprave v teku — želimo doseči troje, in sicer:

● s statutom in z vsemi poslovniki in pravilniki (teh pa bo po dosedanjem predvidevanju sedem in bodo sestavni del statuta), želimo jasneje določiti, kakšen je in kakšen naj bo v perspektivi sistem upravljanja, kakšna naj bo organizacija v podjetjih in kakšno naj bo poslovanje. Glede določil o upravljanju izhajamo iz sprememb, uveljavljenih v minulem letu, ko imamo pri nas namesto prejšnjega osrednjega delavskega sveta skupščino kolektiva;

● svojo interno zakonodajo želimo vskladiti z novo ustavo. Upoštevati v statutu načela, ki jih vsebuje tako zvezna kot republiška ustava;

● sodimo, naj bo statut konkreten v svojih določilih, po svoji vsebini pa tudi takšen, da bo opozarjal na družbeno-ekonomske razvojne cilje, ki naj bi jih uresničili v bodočih letih.

To delo bo nedvomno obsežno ozroma je obsežno. Terjalo bo vsestransko aktivnost družbeno-političnih sil in aktivizacijo vseh delavcev. Zanima nas vloga sindikalne organizacije pri tej pomembni nalogi.

Sindikalna organizacija delavcev v našem podjetju ni pri pripravi za izdelavo statuta nastopala kot samostojna, temveč je izvršni odbor sindikata kot del političnega aktivnega sodeloval pri prvih pripravah. Priprave za izdelavo statuta, natančneje povedano, izdelavo projekta za osnutek statuta, so se pri nas začele že v mesecu novembru. Kadrovska-socialna služba in nekatere druge službe so pripravile gradivo, da smo prišli do nekaterih konkretnih zamisli, kaj vse naj vsebuje projekt statuta. Družbeno-politični aktiv, ki ga sestavljajo izvršni odbor sindikata, tovarniški komite Zveze komunistov in Ljudske mladine, je to gradivo proučil in bil hkrati kot celota predlagatelj gradiva skupščini delovnega kolektiva.

Skupščina delovnega kolektiva je po tej imenovala centralno komisijo za izdelavo statuta. Ta bo dajala napotke za izdelavo statuta, spremljala izdelavo samo, zbirala mnenje in dokončno redigirala in pripravila osnutek statuta, ki bo najprej predložen v razpravo političnemu aktivu. Potlej pa bo osnutek statuta dan v razpravo vsemu kolektivu.

Pravite, da je projekt osnutka že izdelan. Kakšna določila vsebuje?

Projekt ima uvodni del, naslednje poglavje je posvečeno poslovanju, tretje organizaciji podjetja, v četrtem so razložena notranja razmerja med ekonomskimi enotami, peto govori o pristojnostih organov upravljanja, v šestem poglavju so našteje dolžnosti in pravice, ki izvirajo iz delovnega razmerja, sedmo in zadnje poglavje ima končne določbe. Pravzaprav projekt samo našteva, kaj vse velja podrobneje proučiti in določiti v osnutku statuta.

Kako se bo sindikalna organizacija angažirala pri razpravi o projektu osnutka statuta?

Pravkar pripravljamo konferenco podobarov sindikalne organizacije. Te konference bodo priprava za občni zbor. Ta

PREDSEDNIK OBSS LJUBLJANA-MOSTE FRANCE NEMEC O PRIPRAVI STATUTOV DELOVNIH ORGANIZACIJ:

PREPOČASI in premalo intenzivno

Če bi govorili o nalogah, potem predvsem: sindikalne podružnice bodo morale organizirati čim bolj široko razpravo o vsebini statuta delovnih organizacij

Pravzaprav bi letošnje leto lahko v celoti imenovali »statutarno leto«. Statut delovnega kolektiva pa mora postati nekaj več kot samo zbir dosedanjih pravilnikov in zakonov, biti mora v polnem pomenu besede interna ustava kolektiva, v njem morajo biti uzakonjena osnovna načela nadaljnega razvoja ekonomskih in družbenih odnosov. To pa bodo lahko statuti postali le v primeru, če bodo plod prizadevanj celotnega kolektiva od prvih razprav do analize osnutkov in slednjic do končne potrditve. Toda ko govorimo o tem, smo tako rekoč v celoti tudi že označili nalogo sindikatov: zagotoviti razpravi

PREDSEDNIK SINDIKALNE PODRUŽNICE V LITOSTROJU VINKO KOŽUH O POMENU STATUTA IN NJEGOVI VSEBINI:

Bistvo statuta je človek

Novembrski plenum sindikalne podružnice v Litostroju je opozoril na pripravo statuta in hkrati tudi izoblikoval stališča sindikata do nekaterih osnovnih problemov v nadaljnjem razvoju ekonomskih in družbenih odnosov

Misel, da statut ne sme in ne more postati orodje v rokah upravno-tehničnih vodstev in njihovih služb, bi pravzaprav kazalo zapisati z vidnejšimi črkami. Če pa bi hoteli nekoliko podrobneje definirati vlogo in pomen statuta delovnega kolektiva, potem bi morali reči, da bi statut moral biti orodje neposrednega proizvajalca v njegovih pravicah in dolžnostih do kolektiva in do širše skupnosti. Bistvo statutarnih določb bo zavoljo tega moral postati predvsem neposredni proizvajalec — upravljalcev in globlja vsebina določil bi morala zagotavljati predvsem tak razvoj ekonomskih in družbenih odnosov v delovni organizaciji, da bosta čimtesneje združeni obe funkciji proizvajalca in funkcije upravljalca. Ali z drugimi besedami povedano: načela v statutu morajo zagotavljati tak razvoj ekonomskih in družbenih odnosov, da bo sleherni delovni človek enakopraven subjekt družbenih gibanj v delovni organizaciji in njenem neposrednem okolju.

Ali pa lahko poveste kaj več o stališčih sindikata do priprav za sprejem statuta vašega kolektiva?

— Sredi novembra smo na plenumu sindikalne podružnice razpravljali tudi o pripravi statuta, prvi predsednik sindikalne podružnice v Litostroju Vinko Kožuh. Takrat smo tudi sklenili predlagati

ko na konferencah kot tudi na občnem zboru bo prav gotovo osnovna tema razgovorov problematika, ki jo že nakazuje projekt osnutka in ki naj bi jo uzakonili s statutom. Razen tega pa so v teku trije seminarji, in sicer za politični aktiv — tu so vključeni sindikalni odborniki — za mladino, ki je v organih upravljanja, in za šefe proizvodnih enot, kjer razčiščujemo mnenja, ki jih nakazuje projekt in ki naj jih vsebuje osnutek statuta.

čim bolj široko osnovo in jo seveda — tudi usmerjati.

Razprava o zvezni in republiški ustavi pa je lahko služila delovnim kolektivom tudi kot izhodišče v pripravi statuta.

— Kjer so tako vrednotili razpravo o zvezni in republiški ustavi, so tudi kaj kmalu spoznali, kaj je tisto, kar bodo morali uzakoniti v svojih statutih. In kar je še veliko bolj pomembno, v čem bo treba še naprej razvijati njihove interne ekonomske in družbene odnose. Tako so na primer v šolskem centru grafične in papirne industrije prav v tej ustavni razpravi »odkrili«, da je v njihovem sistemu nagrajevanja še marsikaj zastarelega in da bi bilo potrebno ob družbenem upravljanju uveljaviti tudi samoupravljanje kolektiva. Prav to je bila tudi vsebina razprave na Veterinarski postaji. Kljub tem pozitivnim primerom pa moram reči, da so sindikati v nekaterih delovnih organizacijah v tej ustavni razpravi vendarle zamudili priložnost.

Morda pa bi nekoliko podrobneje označili to vašo misel o zamudi.

— Zamudili namreč v tem, da je bila ustava razpravljena v večini delovnih kolektivov vse preveč posplošena, namesto da bi pomenila tudi temeljito analizo njho-

osrednjemu delavskemu svetu, naj imenuje komisijo za pripravo statuta in naj ta takoj začne zbirati gradivo. Hkrati pa je plenum tudi opozoril, da je treba v javni razpravi razčistiti še nekatera vprašanja, od katerih je odvisen nadaljnji razvoj gospodarjenja in upravljanja in mimo katerih v statutu ne bi mogli.

Je tedaj tudi sindikalna organizacija v podjetju izrekla svoje mnenje o teh problemih in tako že od vsega začetka poskušala usmeriti javno razpravo o pripravi statuta?

— Prav to. Tako so na primer člani plenuma ugotovili, da so veliki proizvodni rezultati našega kolektiva, vse večje poglobljanje v ekonomičnost proizvodnje in nenehni tehnični napredek podjetja predvsem posledica vedno bolj pospešenega vključevanja delavcev v gospodarjenje in upravljanje. Zato je sindikat predlagal, da naj bi obdržali sedanjo organizacijo ekonomskih enot, še bolj poglobljali in razvijali oblike posrednega upravljanja preko obratnih organov upravljanja, hkrati pa je sindikat opozoril, da je treba še bolj razvijati neposredno upravljanje delavcev v zborih proizvajalcev in to tudi v statutu podjetja zagotoviti.

In morda še nekateri drugi problemi, do katerih je sindikat izrekel svoje stališče?

vih lastnih ekonomskih in družbenih odnosov. Zato tudi mislim, da so sindikati v delovnih organizacijah v tem prvem obdobju slabo opravili svojo nalogo, ko so prepustili ustavno razpravo predavateljem delavske univerze.

All pa naj to pomeni, da v delovnih kolektivih predlagajo pripravo statuta na kasnejši čas?

— Tega na splošno ne bi mogel trditi. V večini večjih delovnih organizacij naše občine so že začeli pripravljati osnutke statuta, tako da bodo prišli v javno razpravo ob koncu februarja ali najkasneje v prvih dneh marca. To velja za večšo papirnico, za podjetje Slovenija ceste in Gradis, za Izolirko, Tovarno kleja, Kemično tovarno in za podjetje Graditelj. Toda ker v večini primerov priprave statuta nimajo za izhodišče široke zasnovane javne razprave, ki bi naj odkrila predvsem tisto, kar je treba spremeniti v ekonomskih in družbenih odnosih v delovnih organizacijah, se nam upravičeno vsiljuje bojazen, da bodo ti predosnutki bolj odražali mnenje in hotenje upravnih vodstev kot pa delovnih kolektivov kot celote.

Potemtakem naj bo pot k statutom delovnih organizacij speljana predvsem preko široke javne razprave, ki naj že v izhodišču določa načela statuta.

— Prav to, kajti le v tem primeru lahko pričakujemo, da bodo statuti pomenili tudi vsebinsko prevrednotenje dosedanjih ekonomskih in družbenih odnosov v delovnih organizacijah. Formalnosti, če ne rečem celo zastarelega in nazadnjaškega pa je v dosedanjih zakonskih določilih delovnih kolektivov še veliko. Tako na primer ugotavljamo, da je decentralizacija samoupravljanja v večini kolektivov zastala. Toda kaj je tisto, kar je povzročilo ta zastoj, in še pomembnejše, kako te zaviralne momente tudi odstraniti, to lahko zagotovi samo kolektiv kot celota. V Kemični tovarni na primer pravijo, da so pri njih ekonomске enote samo formalnost, ker ne morejo zasledovati proizvodnih stroškov in zato tudi ne rezultatov opravljenega dela. Zavoljo tega naj bi namesto dosedanjih ekonomskih enot osnovali samo obračunske enote. Toda, ali je to tudi prepričanje celotnega kolektiva — in ali ne bi z drugačno organizacijo podjetja vendarle lahko uveljavili neposrednega samoupravljanja proizvajalcev?

Preostane to, da nekoliko približe označite naloge občinskega sindikalnega sveta pri pripravi statuta delovnih organizacij?

— Predvsem je treba zagotoviti, da v sindikatih ne bomo že drugič zamudili. Ko bodo ob koncu februarja prišli v razpravo osnutki statuta, bodo morale sindikalne podružnice organizirati čim bolj široko razpravo med delovnimi kolektivni in jo hkrati tudi usmerjati. To je bil sklep našega zadnjega plenuma. Razen tega smo na tem plenumu tudi sklenili, da morajo sindikati v delovnih kolektivih vztrajno zahtevati od samoupravnih organov, da čimprej imenujejo komisije za pripravo statuta in da začno intenzivno pripravljati statutarno gradivo.

PREDSEDNIK SINDIKALNE PODRUŽNICE V STT FRANC LESIČAR O PRIPRAVAH ZA SPREJEM STATUTA:

Do marca: teze za statut

V Trboveljski strojni tovarni je delavski svet podjetja imenoval komisijo, ki naj izdelata osnutek statuta delovnega kolektiva

Menda je res še preuranjeno govoriti, kaj vse naj zakonik kolektiv v svojem temeljnem samoupravnem aktu — statutu podjetja. Toda nekaj je že zdaj gotovo: v statutu bo moral kolektiv podrobneje začrtati in uzakoniti pota svojega nadaljnega razvoja, pa naj že bo to s povsem ekonomsko-gospodarskega ali s širšega družbenega aspekta, pri čemer bo moral biti razvoj ekonomskih in družbenih odnosov tak, da bo kar najbolj omogočal vsklajevanje interesov posameznika in kolektiva kot celote. Zato je tudi še posebno važno, da statut delovne organizacije čim bolj določilo funkcije, pravice in dolžnosti posameznika do kolektiva in kolektiva kot celote do posameznika in do širše družbene skupnosti.

Če pa s tega stališča vrednotimo pripravo statuta, potem je skrb za statut ena izmed najpomembnejših in tudi najaktualnejših nalog družbeno-političnih organizacij v podjetju, predvsem sindikata.

— Zato smo menda že na novembrskem zasedanju izvršnega odbora naše sindikalne podružnice spregovorili tudi o pripravi statuta podjetja in predlagali organom upravljanja naj imenujejo posebno pripravljalo komisijo, prvi predsednik sindikalne podružnice Franc Lesičar. Skupno s kadrovske socialno službo in birojem za organizacijo dela bo komisija pripravila teze za statut predvidoma do začetka marca.

Vendar — v čem vidite konkretne naloge in dolžnosti sindikata pri izdelavi statuta vaše delovne organizacije?

— Morda bo malce nerazumljivo, da sindikat ni imenoval svojih predstavnikov v to komisijo za pripravo statuta. Morda bo kdo mislil, da smo se v sindikatu tako hoteli izogniti pripravam za statut. Pa ni res ne prvo ne drugo. Hoteli smo si le zagotoviti, da nihče v podjetju ne bi ob osnutku rekel, da je predlog tako ali tako tudi mnenje sindikata in da je razprava o njegovih določilih samo še formalnost.

In kaj naj bi bilo po vašem mnenju osnovno gradivo za pripravo statuta?

— Predvsem bo morala komisija temeljito analizirati dosedanje samoupravne predpise v podjetju in na osnovi teh izluščiti, kaj sodi in kaj ne v bodoči statut, in kaj je sploh treba na novo zasnovati. Pri tem pa, mislim, ne bo mogla prezreti tudi nekaterih zelo tehničnih pripomb in predlogov, ki so jih v poslednjem obdobju izrekli o upravljanju, gospodarjenju in medsebojnih odnosih člani kolektiva na zborih proizvajalcev v ekonomskih enotah.

Morda pa vendarle lahko že zdaj poveste, katerim poglavjem v bodočem statutu boste v javni razpravi posvetili še posebno pozornost?

— Najprej seveda upravljanju samemu. Z januarjem smo namreč spremenili organizacijo podjetja in vzporedno s tem tudi reorganizirali ekonomske enote. Prejšnja razdrobljenost ekonomskih enot, predvsem pa ne povsem dobro izbrana merila za delitev dohodka med enotami, so pogosto povzročale, da so člani teh enot gledali predvsem samo svoje lastne interese, čeprav je to imelo za posledico ekonomski uspeh podjetja kot celote. Kaj nam bodo pokazali rezultati te reorganizacije in kaj nova načela v delitvi dohodka med posameznimi enotami, to bo treba še temeljito pretehtati, preden bomo sprejeli statut podjetja. Še posebno pa bo treba pretehtati tudi sistem nagrajevanja. Ko smo uvedli kategorizacijo del in na tej osnovi zasnovali sistem nagrajevanja smo mislili, da smo našli pravo rešitev. Nekateri sedanje anomalije pa razkrivajo, da le ni tako. Tako smo se na primer znašli pred problemom, kako nagrajevati starejše delavce, ki dosegajo enake osebne dohodke ali pa celo nižje kot njihovi mlajši tovariši. Za tiste, ki so postali predelavci, smo sicer uvedli poseben faktor in jim tako izravnavamo razlike v osebnih dohodkih, toda kako nagrajevati druge, za zdaj še nismo našli rešitve. Razen tega nov problem: vsi hočejo opravljati samo tista dela, ki so višje kategorizirana, pa čeprav niso za to strokovno usposobljeni in je zavoljo tega njihov delovni izdeček zelo velik. Skratka, lahko rečem, da bomo ob statutarni razpravi imeli še veliko razpravljati.

Na dnevnem redu: statuti

LJUTOMER:

Začetek organizirane razprave

Člani krajevnih organizacij SZDL in delovnih organizacij so že dobili decembra meseca osnutek statuta ljutomerske občine. Osnutku so bile priložene tudi teze. Tako se je pravzaprav začela v ljutomerski občini organizirana razprava o statutih. Tu predvidevajo, da bodo o statutu razpravljali ves ta mesec, potem pa analizirali predloge in pobude občanov v sedanjem prvem delu razprave.

R.

NOVO MESTO:

Na zborih občanov razprava o statutih

Osnutek statuta novomeške občine je izdelovalo pet komisij. Prva komisija je obdelala družbeno ekonomsko vprašanja, druga družbene službe, tretja vlogo družbeno-političnih organizacij, četrta je prispevala svoje predloge glede krajevnih skupnosti in zborov občanov, peta komisija pa je prispevala svoj delež o nalogah občinske skupščine in njenih organov. Komisija za proučevanje ustav in pripravo statuta je poleg na podlagi zbrane gradiva izdelala prvi osnutek statuta in ga predložila v ožjo razpravo.

Zanimivo je, da je bilo poleg izdelanih še dvoje osnutkov o razvoju družbeno ekonomskih odnosov. Dokončni osnutek pa je komisija pripravila na podlagi javne razprave o osnutku zvezne in deloma republiške ustave. O tem zadnjem osnutku so razpravljali tudi odborniki občinskega ljudskega odbora na zadnji seji.

Ljudski odbor je osnutek sprejel in tako bodo zbori občanov v teh dneh že razpravljali o njem.

Hkrati ob tem pa so odborniki razpravljali tudi, kako je izdelavo statuta delovnih organizacij in z ostalimi pravili, ki urejajo odnose v teh organizacijah. Izrečeno je bilo mnenje, naj bi posebna odborska komisija pospešila izdelavo osnutkov statuta v gospodarski in drugih organizacijah.

T.

POSTOJNA:

Preveč deklarativne formulacije

V postojnski komuni bodo kmalu zaključili razpravo o predosnutku statuta občine. Dosedanje razprave so opozorile na marsikakšno pomanjkljivost. Volivci v Prestranku na primer opozarjajo, da manjka pri statutu uvodni del, in menijo, da je treba to vrzel izpopolniti. Udeleženci so tudi opozorili, da je treba kaj več spregovoriti o kulturi in prosveti, predvsem pa bi bilo treba opredeliti vlogo prosvete in kulture v komuni. Slednje formulacije so po njihovem mnenju preveč deklarativne.

Za bolj določilo formulacijo o dolžnostih odbornikov so se zavzemali v številnih razpravah. Ne gre samo za dolžnost odbornikov ob zasedanjih občinske skupščine, temveč tudi za njihovo dolžnost do volivcev, to je, da jim pravčasno sporoče, o čem mislijo oziroma o čem so že razpravljali in sklepali.

V posameznih krajih so tudi opozorili, da bi bilo potrebno bolj natančno zapisati, kako lahko občani uveljavljajo svoje zakonite pravice. Statut postojnske komunne predvideva nudenje pravne pomoči občanom. Te pripombe so najbrž vznikle iz dosedanje prakse, ko imajo občani še vedno nepotrebna pota, kadar hočejo uveljaviti svoje zakonite pravice.

—c.

CELJE:

Po razpravah o ustavi razprave o statutih

V vseh občinah celjskega okraja so pred dnevi zaključili z razpravami o predosnutkih zvezne in republiške ustave. Po dosedanjih predvidevanjih sodijo, da je bilo na področju (brez novo priključenih treh občin) okoli 900 razprav s približno 50.000 udeleženci.

Sedaj pa je na vrsti razprava o občinskih statutih, ki naj bi potekala vse naslednje mesece, to je do priprav za volitve v organe oblasti. Vzporedno bodo potekale tudi razprave o statutih delovnih organizacij in krajevnih skupnostih. Na pristojnih mestih sodijo, da bodo zato morali pohiteti v delovnih organizacijah s sestavo statuta, da jih pozneje čas ne bo prehitel.

R.

POMURJE:

Čuden odnos do mladinske organizacije

V večini pomurskih občin ugotavljajo, da se mladina še vedno ni vključila v razprave o občinskih statutih. Toda ali je za to kriva res samo mladina? Res je namreč, da skoraj noben občinski mladinski komite ni dobil od svoje komunne statuta. Posamezna občinska mladinska vodstva so jih dobila šele po večkratnem posredovanju na ljudskem odboru. Ali ne gre torej v tem primeru za zapostavljanje in omalovaževanje mladine?

Na zadnjem posvetovanju predsednikov občinskih komitejev LMS v Mariboru so sklenili, da morajo statute v kar najkrajšem času proučiti vsa mladinska vodstva. To bo uresničljivo, če bodo le-ta dobila osnutke statuta.

D.

LITIJA:

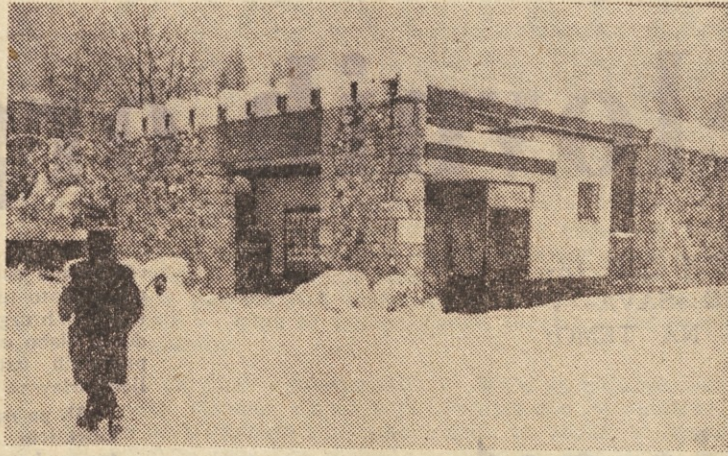
Ponekod na začetku poti

Na občinskem sindikalnem svetu v Litiji poudarjajo, da akcija za izdelavo osnutkov statuta delovnih organizacij na področju litijske občine ne poteka najbolje, saj v nekaterih gospodarskih organizacijah pri tem delu niso niti na začetku poti.

Po doslej zbranih podatkih so pri tem delu najdlje v industriji usnja, krzna, konfekcije in lahke obutve v Smartnem pri Litiji. Tam so že pred časom imenovali posebno komisijo, ki je že pripravila del osnutka te delovne organizacije. V zadnjem času pa so imenovali potrebne komisije za izdelavo osnutkov statuta delovnih organizacij tudi v Lesni industriji v Litiji in Kresniški industriji apna.

Razen tega v Litiji tudi ugotavljajo, da v nekaterih drugih — zlasti manjših — gospodarskih organizacijah sploh še niso začeli z izdelavo osnutkov statuta delovnih organizacij. Zaradi tega je občinski sindikalni svet v Litiji imenoval posebno komisijo, ki bo pomagala manjšim gospodarskim organizacijam pri zbiranju potrebnih podatkov za izdelavo osnutkov statuta delovnih organizacij. Ta komisija bo izdelala tudi teze o tem, kaj naj bi vsebovali statuti delovnih organizacij.

—k—

Malo neverjetno se morda sliši, toda temu je tako. Kranjčani kljub naraščanju turističnega prometa še sedaj nimajo javnih stranišč. Pred leti so sticer zgradili enega v neposredni bližini prostorov Gorenjskega sejma, toda dolgo ni služil svojemu namenu, kajti kmalu so ga preuredili v trafiklo. Sedaj pa v njem domujejo zlate ribice, katerih pa si tudi ni moči ogledati, saj je akvarij najkveč zaprt.

MLINOTEST:

Predvidena modernizacija obratov

Delovni kolektiv Mlinotesta je pred kratkim slavil 10-letnico svojega dela. Ob tej priložnosti so izročili v obratovanje rekonstruiran mlin v Vrtovinu.

Podjetje, ki šteje danes skoraj 200 delavcev, se je razvilo iz skromnega mlinškega obrata v Ajdovščini. Ob njem je razvilo mešalnico močnih krmil, ki jih zlahka prodajo, tovarno za proizvodnjo testenin ter si zgradilo velik silos. Pravkar se pripravljajo na gradnjo velikih skladišč ter nadaljnjo modernizacijo nekaterih obratov.

Postopoma naj bi Mlinotest prevzel oskrbovanje celotne Primorske s kruhom. V ta namen je že prevzel v upravljanje nekatere pekarnice.

L. K.

LJUTOMER:

Pomoč pričakuje

Tkalnica Ljutomer je upravičila svoj dvoletni obstoj, saj so plan v letu 1962 presegli že s 7,8 %. Tkalnica ima sedaj 182 stavev ter nekaj previjalnih strojev. Po prvotnem načrtu naj bi tkalnica dobila tudi svojo pripravo in sukalne stroje, vendar je sedaj ta načrt po združitvi tekstilnih tovarn v mariborskem bazenu opuščena, ker bodo stroji ostali v centralni pripravi, v obratu Melje. Po novem načrtu bo tkalnica v Ljutomeru dobila še 152 stavev.

V tkalnici je sedaj zaposlenih 320 ljudi, pretežno kmečkih deklet iz bližnje in daljnje okolice Ljutomera. Če pogledamo to »daljno« okolico bolj podrobno, pridemo do zanimive ugotovitve. Tako je 83 delavk, ki so oddaljene od tovarne do 5 km, 103 delavke, ki so oddaljene do 10 km in 14 delavk, ki so oddaljene več kot 10 km in tudi do 18 km. Samo 62 jih stanuje v območju Ljutomera. Vse se vozijo na delo s kolesi in to v zimskih in letnih mesecih po slabih cestah, kar seveda vpliva na njihovo storilnost. To mogoče še sedaj ne vpliva na zdravje delavk, z leti pa bo to eden izmed največjih problemov, ki bo vplival na bolezenske izostanke in proizvodnjo.

Kot povsod, je tudi tu velika težava s stanovanji, večja toli-

ko, ker obrat vse dotle, dokler ne bo dograjen in do končane montaže stavev, ne bo imel na razpolago sredstev za gradnjo stanovanj. Člani kolektiva pričakujejo, da jim bo občinska skupnost pomagala pri gradnji stanovanj.

J. V.

ZAGORJE:

Planska predvidevanja za letos

V primerjavi z realizacijo za leto 1962 bodo industrijske gospodarske organizacije s področja zagorske občine predvidoma povečale realizacijo za 7,9 % in fizični obseg proizvodnje za 8,3 %. Rudnik rjavega premoga, TEVE »Varnost«, Tovarna elektroporcelana, Industrija gradbenega materiala, »Sava«, Lesno industrijsko podjetje in »Veležitar« bodo letos dosegli — kot računajo — skupaj nekaj nad 6 milijard in 72 milijonov din realizacije. Tako predvidevajo naprimer povečanje realizacije v TEVE »Varnost« za 29,4 % pri povečanju fizičnega obsega proizvodnje za 59,1 %, v Lesno industrijskem podjetju za 21,4 %, v Tovarni elektroporcelana za 8,6 % itd.

V obrtnih gospodarskih organizacijah mislijo povečati realizacijo na 429 milijonov din oziroma za 27,7 %. Gradbeno podjetje Zagorje bo doseglo letos predvidoma 450 milijonov din realizacije oziroma 4,6 % več kot lani. Povečanje realizacije predvideva tudi trgovina, gostinstvo in kmetijstvo. —k—

Turistična razglednica — Delikatesa na Maistrovem trgu v Kranju ima v svojem prehodu v neposredni bližini kuhinje kaj pestro zbirko raznega materiala. Poleg sodov in praznih steklenic so iz prehoda napravili tudi smetišče, kjer lahko človek najde vse prej kot čistočo.

LESCE:

Zakaj 9 milijonov dinarjev dodatnega prispevka

V tovarni verig Lesce pri Bledu so v letu 1962 registrirali 62 nezgod pri delu in 5 nezgod na poti v službo oziroma iz službe. Skupaj torej 67 nezgod. V letu 1961 so imeli 102 nezgodi. Odstotek poškodovanih na stalež zaposlenih v »Verigi« je bil v letu 1962 7,8 %, medtem ko je bil v letu 1961 10,9 %. Od vseh poškodovanih je bilo 65,4 % moških in 34,6 % žensk. Hujših nesreč niso imei.

V letu 1962 so zabeležili 97 primerov poškodb izven dela, to je pri domačih delih, prometu ipd., kar opozarja, da je poškodb izven dela, zlasti pa v prometu, precej. Samo zaradi takih poškodb so v letu 1962 izgubili v proizvodnji 794 delovnih dni.

Bolovanj zaradi obratnih nezgod so imeli v 1962. letu 1009 delovnih dni ali 0,36 % v primerjavi z vsemi izvršenimi dnevi, medtem ko so v 1961. letu izgubili 1515 delovnih dni zaradi nezgod. Povprečno bolovanje je trajalo za vsako nezgodo v 1962. letu 15 delovnih dni, v 1961. letu pa 16 dni. Tu so mnenja, da bi bilo lahko nezgod manj, če bi še bolj poostriili disciplino glede uporabljanja zaščitnih sredstev. Menijo, da bi s tem delno vplivali na večji dohodek podjetja in članov kolektiva.

Za zaščitna sredstva in tehnično zaščito pri delu so v preteklem letu izdali okoli 11 milijonov dinarjev. Čeprav so imeli v zadnjih mesecih preteklega leta stalež bolnikov pod 4,5 %, je bil ob koncu leta okoli 5 %. To je posledica epidemije gripe v prvih mesecih. V decembru 1962. leta so zabeležili najnižji stalež bolnikov v zadnjih štirih letih. Znašal je 3,49 % v primerjavi z vsemi dnevi. Socialnemu zavarovanju so plačali okoli 9 milijonov dodatnega prispevka zaradi previsokega staleža bolnikov. Računajo, da bodo v letošnjem letu, kolikor ne bo posebnih obolenj — epidemij, stalež bolnikov znižali pod okrajno povprečje. Uvedli so zelo stroge kriterije pri sprejemanju novih delavcev v podjetje, ekonomske enote pa bodo uveljavile stroge ukrepe za vse tiste, ki »bolujejo« zaradi namišljene boleznij.

N. B.

IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

CINKARNAR

Zagovor za odgovorne

Ob nekem nedavnem primeru smo začeli delavci precej razpravljati o tem, da odgovorni delavci često niso odgovorni za svoje postopke.

Vsi vemo, da nekoga, ki je neupravičeno izostal od dela, pokličemo pred disciplinsko sodišče, ki ga potlej običajno kaznuje s petimi ali šestimi procenti odbitka od osebnih dohodkov za obdobje treh mesecev ali kako podobno.

Toda primeri se, da vodilni delavec, ki odgovarja za določeno delo, napravi kakšno napako, a ga zaradi te napake nihče ne kaznuje. Škoda, ki jo povzroči delavec, če enkrat ali dvakrat izostane, pa je često dosti manjša kakor škoda, ki jo povzroči vodilni delavec z nepravilnimi naročili ali z zanemarjanjem skrbi za redno poslovanje. Takšna škoda lahko pomeni več sto tisoč dinarjev izgube, ki jo potlej trpi ves kolektiv. Zato bi bilo nujno potrebno, da v takih primerih odgovorne zaradi napak pokliče-

mo prav tako pred disciplinsko sodišče, bodisi pred redno ali izredno, ki bi ga sestavljali strokovnjaki, da bi ocenili prizadeto škodo in določili krivca, ki je tako škodo povzročil. Posebej še, če se takšne napake ponavljajo in jih vselej zakrivi določena oseba.

Za primer bi navedel zastoj, do katerega je prišlo pred nedavnim v nekem našem obratu. Delavci so odgovornega tovariša opozorili, da bo prišlo do zastojanja, a ta jih je zavrnil, da je to njegova skrb in ni storil ničesar. Štiri ure kasneje so se naprave res ustavile. In tedaj je začel odgovorni tovariš skakati in naročati tisto, kar bi moral storiti že pred štirimi urami. Pomoči ni bilo. Zastoj je bil tu.

Izguba, ki je s tem zastojem nastala, je precejšnja. Toda, kdo bo zanjo odgovarjal? Ves kolektiv tega obrata, morda celo ves kolektiv podjetja. Toda ta tovariš osebno bo ostal neprizadet in bo v prihodnje smel ravnati podobno v škodo vsega kolektiva.

V prihodnje bomo morali urediti tu vprašanje, če bomo hoteli dosledno uveljaviti ekonomično gospodarjenje in terjati, da bo res vsakdo na svojem mestu storil to, kar od njega zahteva delovni proces. Za takšne primere bi moral seve v

prvi vrsti odločiti obratni delavski svet in tudi sindikalna podružnica v tem obratu. A v skrajnem primeru bi bilo verjetno nujno, da bi imeli v podjetju strokovno disciplinsko sodišče, ki bi razsojalo o krivdi odgovornih za vse pomanjkljivosti, ki nastajajo v škodo kolektiva zaradi malomarnosti nekaterih posameznikov.

Tudi kvaliteta

Najbolj neprijeten dogodek za delavce komercialnega sektorja in sploh za delavce podjetja je reklamacija izdelka s strani kupca. Res, v splošnem taki primeri niso na dnevnem redu, vendar lahko trdim, da so tudi tisti, ki so popolnoma nepotrebni. Ne glede na službo končne kontrole, gre vsak izdelek skozi nešteto rok tistih, ki so ga izdelali, ali imeli na izdelku tak ali drugačen opravke. Tudi brigadirji in delovodje so tu, ki morajo, zraven

7 dni v sindikatih

KOPER. — Sestavljeno je novo vodstvo okrajnega sindikalnega sveta. V okrajnem sindikalnem svetu je 44 članov in izvoljeni so še trije člani nadzornega odbora. V predsedstvu sindikalnega sveta so predsednik Marjan Rožič, podpredsednik Marija Vogrič in Gabriel Leban, tajnik Emil Cernetič. Razen tega je v predsedstvu še 11 članov.

NOVA GORICA: Na zadnjem plenumu občinskega sindikalnega sveta so člani razpravljali o pripravah na občne zbere sindikalnih podružnic. Na njih naj bi predvsem obravnavali gospodarske probleme podjetij ter vprašanja nadaljnjega razvijanja samoupravljanja in izdelave statuta podjetij.

Občinski sindikalni svet je sklical več sektorskih sestankov s predstavniki sindikata v podjetjih, na katerih so se podrobno pogovorili o organizacijskih in vsebinskih pripravah za zborov. Veliko pozornost naj bo posvetljajo tudi izbiri novih vodstev.

KOPER. — Ta mesec bo začela delovati v Koperu nova sindikalna funkcionalna Ustanova, ki jo bodo občinski sindikalni svet, delovala pa bo v okviru kopske ljudske univerze.

Sola je namenjena predvsem sindikalnim delavcem, ki so že prevzeli ali pa bodo v prihodnje prevzeli odgovorne vodstvene naloge v sindikalnih organizacijah. Po mnenju predsedstva občinskega sindikalnega sveta naj bi to šolo prvenstveno obiskovali predstavniki in tajniki sindikalnih podružnic. Namen šole je seznaniti slušatelje s problematiko družbenega upravljanja, gospodarjenja, sistemom delitve celotnega dohodka, z aktualnimi organizacijskimi, kadrovskimi in socialnimi problemi itd. Po ukob dvoletnega študija in bo predvidoma trajal dve šolski leti. Na prvi stopnji bo pouk obsegal 80 učnih ur, in sicer dvakrat tedensko v popoldanskem času.

JESENICE. — Izvršni odbor sindikalne podružnice delavcev jeseniške železnicarje je že v novembru lani razpravljala o organizaciji občnih zborov. Sklenil je, naj bodo občni zbori v podjetju od 1. decembra lani do 31. januarja letos. Izvršni odbor je pripravil tudi teze za izdelavo poročil. Sindikalni odbori naj bi dobili pri obratovodstvih podatke o gospodarjenju. Med drugim naj bi v poročilih ugotavljali vzroke — to naj bi bila podlaga za razpravo — zakaj naraščajo materialni in proizvodni stroški in podobno. Dosej je bilo že opravljenih 17 občnih zborov. Poročila so bila dokaj skrbno pripravljena. Primerjave o gospodarjenju so bile podane v dokaj razumljivi obliki. Poročila so v celoti zajemala problematiko gospodarjenja in doseganja v ekonomskih enotah. Škoda je le, da v poročilih predsednikov ni bila dovolj nakazna povezava sindikalnih odborov s samoupravnimi organi in vpliv sindikalne organizacije na delo samoupravnih organov.

M. F.

POSTOJNA:

ZGREŠENA MNENJA OB IZDELAVI STATUTOV

Občinski sindikalni svet v Postojni je na začetku ustavne razprave priporočil sindikalnim podružnicam, naj opozorijo samoupravne organe na izdelavo statutov, imenujejo naj komisije, ki bi se med to razpravo zbirale predloge. Z zadovoljstvom lahko ugotovljamo, da je bil predosnutek zvezne ustave snov 57 razprav v gospodarskih organizacijah. V teh razpravah je sodelovalo 67 % sindikalnega članstva. Manj razveseljiva pa je ugotovitev zadnjega razširjenega plenuma občinskega sindikalnega sveta v Postojni, in sicer da so priprave za statute gospodarskih organizacij kljub priporočilom in pozivom šele na začetku.

Dejstvo je, da so le v nekaj podjetjih imenovali komisije za izdelavo osnutka in da le-te že delajo. Nekatere čakajo pomoči od zunaj, v večini podjetij pa še sedaj ne vedo, kdo se bo lotil izdelave osnutka. Na napačno usmeritev opozarjajo tudi mnenja

posameznikov, češ: »Naša, pred časom izdelana pravila podjetja, so tako idealna, da lahko sedaj spremenimo le naslov in imamo statut gotov.« Kako napačno mnenje! Od tedaj, ko so bila izdelana zadnja pravila (to pa je bilo marsikje že pred tremi, štirimi in celo petimi leti), do danes, ko izdelujemo osnutke statutov, se je marsikaj močno spremenilo. Omenimo le nekaj dejstev, n. pr. decentralizacijo upravljanja, formiranje ekonomskih enot, nov način obračunavanja, delitev čistega in osebnega dohodka itd. Vse to in še veliko več naj vsebujejo novi statuti.

Ugotovitve sveta tudi opozarjajo, da ponekod v delovnih organizacijah od sindikalnih organizacij ne morejo ali nočejo pričakovati dovolj konkretnih in formuliranih stališč. Zato raje puščajo sindikat ob strani, češ, kaj pa ti vedo, le kaj nam bodo svetovali. Prav zato, da bodo takšna mnenja razčiščena, da bo delo pospešeno potekalo, bo sedaj prirejen seminar za sindikalne odbornike iz delovnih organizacij. Osnovna tema seminarja bo: izdelava osnutka. Seminar prireja občinski sindikalni svet v sodelovanju z Delavsko univerzo.

Občinski sindikalni svet sedaj znova priporoča vsem delovnim organizacijam, naj začno čimprej izdelovati osnutke statutov, naj jim posvetijo čimveč časa in pozornosti. Bc

STROJNA TOVARNA
TRBOVLJE:

Tudi letos za 700 milijonov izdelkov za izvoz

Računajo, da bo kolektiv trboveljske Strojne tovarne letos povečal proizvodnjo (po internih planih) za okoli 15 %, pri čemer bodo povečali pri blagovni proizvodnji fizični obseg proizvodnje za 12,2 %, pri uslugah pa za 33,3 %. Sicer pa računajo, da bodo povečali realizacijo za 14,5 %, plačano realizacijo za 17,7 %, narodni dohodek za 37,3 %, dohodek za 32 %, sredstva za sklade za 32 %. Število zaposlenih se bo letos povečalo za 7,8 %, produktivnost se bo povečala — kot računajo — za 9,7 %.

Za investicije bodo letos v Strojni tovarni v Trbovljah namenili skoro 138 milijonov dinarjev, od tega za drugo fazo rekonstrukcije 122.432.000 dinarjev. Za negospodarske investicije bodo namenili skoro 32 milijonov dinarjev, od tega za stanovanjsko izgradnjo 27 milijonov dinarjev.

V trboveljski tovarni povečujejo realizacijo za okrog 600 milijonov dinarjev, in to na račun investicijskih vlaganj, saj so v zadnjem času že dobili 30 novih strojev, 25 pa jih pričakujejo, in to iz Nemške demokratične republike, Poljske, Češkoslovaške in Madžarske.

Izvozili pa bodo letos 1355 ton strojev za rudarstvo in gradbeništvo v skupni vrednosti 700 milijonov dinarjev. Tako bodo izvozili med drugim 135 ton strojev za gradbeništvo v vrednosti 96 milijonov dinarjev in 1200 ton jamskega oporja in strojev za rudarstvo v vrednosti 604 milijonov dinarjev. Letošnji izvoz za 700 milijonov dinarjev bo predvidoma enak doseženemu izvozu te tovarne v preteklem letu.

Omeniti še velja, da je imela Strojna tovarna Trbovlje lani zasedenih le 70 odstotkov razpoložljivih zmogljivosti. Računajo, da tudi letos ne bo bistvene izboljšanja. V tovarni poudarjajo, da je nezasedenost razpoložljivih proizvodnih kapacitet posledica nesmotrne uvozne politike. -k-

Ostra zima in pomanjkanje kurjave sta letos marsikomu zagrenila življenje. Res je, nekateri so tudi sami krivi, ker niso pravočasno nabavili kurjave, ko ga je bilo še povsod dovolj. Toda v novih blokih na Zlatem polju v Kranju je temu drugače. Arhitekti namreč niso predvidevali, da tudi kurjave lahko zmanjka, zato so v svojih načrtih odprili drvarnicam tako malo prostora, da stanovalci v najboljšem slučaju lahko vskladiščijo za zimo največ tisoč kilogramov premoga ter nekaj več drv. To pa seveda nikakor ne zadošča za zimsko gretje in zato so ostali že nekateri stanovalci Zlatega polja brez potrebnega kurjave.

Mladim delavcem Iskre so še do predkratkih dovažali jutranje ter večerne tople obroke hrane v njihov samski dom na Planini pri Kranju. Hrana so dobivali iz svoje tovarniške menze in so bili z njo tudi zadovoljni, saj so dnevno razdelili delavcem do 60 obrokov. Toda neke se je zataknilo in prekinili so dovažanje hrane. Mladi delavci sedaj po največkrat zaradi oddaljenosti ne zahtevajo niti ne večerje. To pa vsekakor negativno vpliva na njihovo počutje, obenem pa tudi na njihovo delovno storilnost. Prazni prostori bivše menze v Samskem domu sedaj služijo povsem v druge namene, to pa kaže naša slika.

ŠOŠTANJ:

Obeti ob združitvi zdravstvenih domov

Nedavno sta se združila zdravstveni dom v Velenju in Šoštanj v enotno ustanovo s sedežem v Velenju. S tem bo omogočena enotna zdravstvena politika v komunih. Manj bo upravnih stroškov. Več poudarka bo v bodoče na preventivi. Kvalitetnejše bodo zdravstvene usluge in racionalnejše izkoriščena reševalna služba.

Nekateri so nasprotovali združitvi, ker so se bali za svoja delovna mesta, vendar so kmalu uvideli, da je ta akcija nujna in zelo koristna. Z združitvijo se bo verjetno postopoma zmanjšal deficit socialnega zavarovanja, ki znaša v občini 49 milijonov dinarjev. Med zdravstveno službo in gospodarskimi organizacijami naj bi prišlo še do tesnejšega sodelovanja, kar naj bi vplivalo na zniževanje neopravičenih izostankov pri delu. Statistični podatki opozarjajo, da v podjetjih, kjer obstaja tesno sodelovanje z zdravstveno službo, ni toliko izostankov z dela.

V Šaleški dolini ima Rudnik lignita v Velenju kljub zelo težkim pogojem dela v jami le 4,8 % izostankov z dela iz zdravstvenih razlogov od vseh zaposlenih v rudniku. Tovarna

gospodinske opreme »Gorenje« ima 5 %, Elektra 7,3 %, podružnica tovarne Toper v Šoštanju pa 7,3 %. (Interesantno, da je v centrali tovarne Toper v Celju manj bolniških izostankov kot v podružnici.) Popolnoma nelogično je, da v podjetjih, ki imajo lažje pogoje dela kot v rudniku, prednjačijo z izostanki. Tako je bila na primer pri Chrom-metalu v Velenju v januarju kar 22,5 %, v LIK-u v Šoštanju 16,5 % izostankov. V. V.

DRAVOGRAD:

Ustanovljen obrat družbene prehrane

Na pobudo občinskega ljudskega odbora in občinskega sindikalnega sveta Dravograd so štiri podjetja ustanovila obrat družbene prehrane, ki bo za njihove potrebe pripravljati tople obroke. Obrat bo v bivših prostorih menze HE Dravograd, ki je za te namene že urejena. Tu se bodo lahko hranili delavci drugih podjetij, vendar bodo ti plačevali za usluge višje cene kot pa delavci ustanoviteljev.

Stališče nekaterih dravogradskega odbora in občinskega sindikalnega sveta Dravograd, ki niso pripravljena ničesar prispevati za izboljšanje prehrane lastnih delavcev, ni pravilno. To bi gotovo bistveno vplivalo na njihovo zdravstveno stanje. Ob novem financiranju zdravstvene in socialnega zavarovanja bodo ta podjetja morala bolj skrbeti tudi za pravilno prehrano, saj bodo s tem znižala stališče bolnikov, ki je v občini nad lanskim povprečjem. B. S.

TOLMIN:

Tunelska peč v obratovanju

V Avtoelektru v Tolminu so pred dnevi izročili v novi proizvodni hali v obratovanje tunelsko peč za žganje keramičnih izdelkov za avtomobilsko, električno in radio industrijo. Peč je edina te vrste v državi in predstavlja za kolektiv pomembno pridobitev. Pretežno zaradi tega bo letošnja proizvodnja v primerjavi z lansko večja za 140 milijonov dinarjev. Peč so uvozili iz Zahodne Nemčije. Zanjo je bilo potrebnih 30 milijonov dinarjev. L. K.

Končno se je tudi v Kamniku premaknilo. Pred dnevi so namreč v sklopu gostinskega podjetja »DOM« odprli obrat družbene prehrane. Da je bil interes delavcev za tovrsten način prehrane res velik kažejo že prvi podatki, saj dnevno razdele v raznih tovarnah v Kamniku okoli 430 toplih obrokov. To število bi se brez dvoma še znatno povečalo, toda zmogljivosti kuhinje so za zdaj še premajhne. Zato mislijo že v bližnji prihodnosti vgraditi v kuhinjo še en kotel za kuhno emolentije, tedaj pa bodo lahko tudi krili vsa povpraševanja.

NOVA GORICA:

Letos za 53 odstotkov večji izvoz

Izvoz iz novogoriške občine naj bi letos narasel v primerjavi z minulim letom za 53 % ter se s tem približal vrednosti 3 milijarde dinarjev. Čeprav je ta obveznost razmeroma precejšnja, je realna.

Največje izvozne obveznosti ima tovarna cementa in saloni-ta Anhova. Izvozila naj bi za milijon 200.000 dolarjev izdelkov in novogoriška tovarna pohištva, ki bo izvozila za milijon dolarjev izdelkov. Prvič se bosta letos pojavili na tujem trgu Iskra iz Sempetra ter Vozila-Gorica. Iskra bo izvozila vrsto električnih izdelkov za avtomobile, Vozila-Gorica pa imajo še sklenjene pogodbe za nekaj težkih avtomobilskih prikolice. L. K.

ZELEZARNA JESENICE:

Za milijon dolarjev več, kot so predvidevali

Lansko leto je bilo značilno po naporih izvoznih podjetij, da bi prispevala k ugodnejši zunanjetrgovinski bilanci s povečanim izvozom lastnih izdelkov na tržišča s konvertibilno valuto. Tudi jeseniški železarji so se pridružili tej skupni akciji. Prodali so za 2.158.500 dolarjev svojih izdelkov. S sodelovanjem izvoznih podjetij so prodali v

ZDA in države Perzijskega zaliva 6211 ton žebeljev, v Brazilijo in Urugvaj 2540 ton bodeče žice, v Italijo in Urugvaj 2300 ton vlečene žice, v Sovjetsko zvezo in Italijo 2840 ton valjane žice itd. Izvažali so še varjene cevi, varilne elektrode, črno in pocinkano pločevino, profilno železo, plavžarsko žilindro in železni sulfat. Skratka, v preteklem letu so izvozili za skoraj milijon dolarjev več, kot so predvidevali. -jč-

IPLAS KOPER:

Pospesena gradnja stanovanj

Iplas je eno redkih podjetij na Koprskem, ki posveča že dalj časa vso skrb stanovanjski gradnji za člane kolektiva. Dosedaj se je vselilo v nova stanovanja že 35 delavcev; pravkar pa imajo v gradnji 12 stanovanj na Šalari ter 15-stanovanjski stolpič.

Glede na to, da je podjetje prede velikimi naložbami v proizvodne naprave, ki bodo znašale okoli 15 milijard dinarjev in da se bo število članov kolektiva v kratkem podvojilo, bodo potrebovali še mnogo več stanovanj. Sedaj se pripravljajo na gradnjo 40-stanovanjske stolpnice, za katero imajo razen sredstev iz lastnega sklada zagotovljenega tudi nekaj posojila. L. K.

IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV • IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

nekaj mesecih lepota oplahne, barva se lušči, rjave pike prodirajo na površino. Imamo dobre premaze? Iz Etiopije na primer dobivamo podatke, da so postaje, dobavljene že leta 1958, še vedno lepe, rje še vedno ni. Ta barva je uvožena. Doma se ne moremo pohvaliti s tem. Ima morda Chromos v Zagrebu boljše? Naši kupci iz Zagreba trdijo, da imajo s temi barvami boljše izkušnje. Verjeli ali ne verjeli — poskusimo. In to čimprej! Analizirajmo stanje, rezultati bodo sami spregovorili.

Velikokrat se pogovarjamo, da je treba elemente pred sestavljanjem vsaj enkrat dokončno barvati. Če to ni možno, se morajo pleskati posamezna polja ali celice pred sestavljanjem. Pri ploščah in stikalnih napravah, ki jih pri transportu ne razstavljamo, smo lahko prepričani, da je tako. Da pa temu ni vedno tako, lahko ugotovimo na objektih, ki jih zaradi transporta moramo razdeliti na več manjših elementov, primernih za prevoz. Tedaj pa: vmesne stene in stična mesta elementov so vse kaj drugega kot barvana. Potem se začne: barvajte, popravite!

Mnogokrat je treba sneti vrata, da se pri transportu ne poškodujejo. Tečajji so skoraj vedno nabarvani. In kako mo-

ti rdeča ali rumena barva na sicer lepi sivozeleni podlagi. Vsak popravek je treba posebej reklamirati. Včasih celo brezuspšno. Nič ne gre samo od sebe.

Omarice na celicah ali kabelske ulične omarice. Dokler so vrata zaprta, je videti vse v najlepšem redu. Ko odpreš, so vsi notranji robovi, ki jih zakrivajo vrata, nebarvani. Obstaja samo osnovni premaz. Toda to običajno nikogar ne moti. Mnogo ljudi dela tako še naprej, kot da hodijo z zaprtimi očmi. Tečajje včasih barvajo na vidnih mestih, ko sploh niso barvani z osnovnim zaščitnim premazom. Na nevidnih ploskvah ostanejo taki, kot so bili — pokriti z rjasto patino.

Odpreš vrata stikalne naprave. Skoraj vse rege stičnih ploskev odsevajo barvo osnovnega premaza. Premišljaj zakaj, ugotoviš, da brizg ni bil pravilno usmerjen ali pa je bilo premalo časa in potrpljenja.

In tako dalje. Navedel sem samo nekaj najbolj običajnih pojavov. Tudi pri drugih fazah dela je prav gotovo veliko pomanjkljivosti. O teh nismo govorili. Tudi ni potrebno. Problemi so zelo slični.

Poglejmo še k pralnim strojem in hladilnikom. Tu bi lahko govorili o sličnih in drugih spodrsrljajih. Vendar jih je manj

ali pa jih ni možno takoj videti. Podnožja hladilnikov so velikokrat slabo barvana, isto velja tudi za podnožja malih centrifug in pralnih strojev.

Emajlirani deli frontalnih strojev tudi niso vedno najbolje izdelani. Ob izrezih so velikokrat rjave lise. To pomeni, da rezne ploskve niso pravilno ali pa sploh niso zaščitene. To je res navidezno izven naših moči. Toda tudi od kooperanta moramo zahtevati kvaliteto.

Hladilniki se preizkušajo na posebnih ploščah. Našli smo čas in sredstva, da smo izdelali drage plošče. Vendar kaže, da je bilo to delo jalovo in nepotrebno. V navodilih za uporabo sicer piše, da mora biti hladilnik postavljen na popolnoma vodoravni podlagi. Preizkušamo pa na vse strani nagnjenih ploščah. Ali ni to isto, kot če bi jih preizkušali na tleh?

Stroje nepristransko oko najde več »sekunda«, kot je po uradnem pregledu in protokolu. »Saj še gre, saj kupec ne bo opazil.« In tako dalje.

Čiščenje izdelkov pred pakiranjem tudi ni vedno najboljše. Kot da to ni potrebno.

Pa nakladanje, premikanje. Odnos od izdelkov, odnos od dela sotovarišev je velikokrat slab.

Ko tako gledam in ugotavljam, se s tovariši pogovarjam,

če morda le ne obstajajo vse možnosti, da se te napake sproti popravljajo in sploh odpravijo. Velikokrat slišim besede:

»Če komu kaj rečem, mi zabrusi, da to mene nič ne briga, naj se zanimam za svoje delo.« To ni tvoja domena.« In podobno.

Ob teh besedah razmišljam o družbenem delu, družbeni odgovornosti vseh nas. Ali nismo toliko tovariški, da bi opozorili in svet sotovariša vzeli na znanje in se v primeru upravičenega opozorila po njem ravnali? Ali taki spodrsrljaji ne podražujejo izdelka na račun vseh nas. Ali v takem primeru ne letijo kritike kupecv na nas vse?

Ali res pozabljamo, da je predvsem od sedanje kvalitete odvisen naš bodoči uspeh na tržišču? Ali pozabljamo na to, da imamo konkurenco?

Res je, da so posamezne službe poklicane, da v splošni delitvi dela v svoji kompetenci rešujejo probleme. Res pa je tudi, da ima vsak član kolektiva pravico upravičeno opozarjati in svetovati, če je njegova kritika usmerjena v izboljšavo dela in kvalitete. Boljše delo in elemente, ki dajejo fiziognomijo boljše kvaliteta pa pomeni za vsakega od nas večji dohodek. Smemo potem to zametovati? -er

KMETOVALCI — KLAVCI PRAŠICEV

skrben prašičerejec pri klanju prašiča odere in kožo odda najbližji odkupni postaji KOTEKS TOBUSA ali kmetijski zadruzi. ODKUPNA CENA SVINJSKIH KOŽ JE ZVIŠANA.

JAVNOST ZA JAMČENA

Ne vem, če so po decembrskem sestanku kolektiva SLG Celje res izobesili na razglasno desko vseh treh delovnih enot prvi primerno delovni osnutek njihovega pravilnika o delitvi osebnega dohodka. To je namreč na sestanku nekdo predlagal. V taki hiši, kot je gledališče, namreč težko utajame čas, ko bi kolektiv polnoštevilno utegnil sesti k razpravi, ne da bi se mu že čez uro ali nekaj več mudilo

na ponovno vajo. A prav je, da so vsi informirani. Toda ne glede na to, da je tudi tistega decembrskega dne del kolektiva gostoval nekje na terenu, kjer so pred novim letom razveselili otroke z gledališko predstavo »Plešči osliček« in da tudi ne vemo, če je pravilnik danes v januarju res izobešen na razglasnih deskah, pa zadržano vemo, da je javnost obravnavanja pravilnika o delitvi osebnega dohodka v celjskem gledališču za jamčena. In to je konec koncev na samem začetku procesa, ki se začne s sprejemanjem tega pomembnega samoupravnega dokumenta, najvažnejše. Če naj bo to resnični dogovor kolektiva. Če naj ne bo to shema, prinesena od drugod, iz tujega okolja. V celjskem gledališču nihče ne bo mogel očitati, da so pravilnik »skuhali« za zaprtimi vrati, da ni mogel o pravem času povedati svojega mnenja, braniti to svoje, mnenje v enakopravni diskusiji. Vsi več vedo o svojem delu. In končno, tako mora biti, saj bodo vsi skupaj preizkušali pravilnost meril, ki so si jih postavili za vrednotenje svojega dela.

na eni strani, pa odtegovanja kolektiva od te skupne odgovornosti na drugi strani — kar vse je lahko enako škodljivo —, da se mi je ta moment zdelo vredno poudariti.

Sedanji osnutek pravilnika o delitvi osebnih dohodkov v SLG Celje sam najbolj logično nakazuje ugotovitev, da bi moral biti le-ta sestavni del pravilnika o formiranju dohodka te kulturne ustanove in njenega pravilnika o notranji delitvi dohodka.

Osnutek pravilnika o delitvi osebnega dohodka namreč nosi v sebi nekatera temeljna določila ostalih dveh pravilnikov, ki pa so ostala le temeljna določila brez konkretizacije, tako rekoč v zraku. Tako v drugem poglavju pravilnika najdemo citirane vire sredstev, iz katerih naj bi se formiral dohodek ustanove: dohodek, ki ga ustanova ustvarja z izkupičkom vstopnine ali iz plačila za svoje gledališko delo (predstave na odrih, televiziji, filmu, radiu, sodelovanje na proslavah), dalje iz izkupička za razne usluge (za izposojanje literature, fundusa, tehničnih pripomočkov, za strokovne nasvete), iz namenskih dotacij posameznih organizacij ter prispevka, ki ga bo ustanovi za določen delovni program nakazal ustanovitelj, bodisi iz rednega proračuna bodisi iz sklada za kulturno dejavnost. Ta zadnje citirani vir je vsekakor eden najpomembnejših. Res ni bistveno, ali bo izhajal iz proračunskih sredstev, ali iz sklada, bistveno je, kako ga bo ustanova prejemala, da bo lahko računala na njegovo večjo stabilnost. In obratno, da bo družbena skupnost, ki bo ta sredstva dala, lahko računala na pogodbeno odgovornost kulturne ustanove do uporabe teh družbenih sredstev. Sklad za kulturo ljubljanske občine Center je letos že sklenil prve pogodbe z MGL, kar je vsekakor šele eksperiment, ki pa že odpira možnost konkretnjšega uveljavljanja temeljnega določila o prispevku družbe za gledališki program. A to je skorajda potrebno, če naj bi kriterij pravilnik o formiranju dohodka kulturne ustanove dal trdnjše temelje za notranjo delitev dohodka. Tako tudi v SLG Celje.

Tudi elemente notranje delitve dohodka v SLG Celje najdemo v osnutku pravilnika o delitvi osebnih dohodkov na tistem kraju, kjer je govora o tem da se »v letnem proračunu ustanove oddelijo trije skladi: sklad za stalne mesečne prejemke, sklad za nagrajevanje po storilnosti in sklad za posebno nagrajevanje.« Pravilnik navaja, da se bo sklad za stalne mesečne prejemke planiral tako, da bo pokrival obveznosti, izvirajoče iz pogodbenega razmerja med ustanovo in člani njenega kolektiva, a ni jasno, po kakšnem ključu glede na notranjo delitev dohodka se bosta formirala sklad za nagrajevanje po storilnosti in sklad za posebno nagrajevanje. Osnutek pravilnika pravi: naj bi oba ta dva sklada za vsako sezono vnaprej določil upravni odbor glede na število zaposlenih, formirata pa se lahko izključno le iz vnaprej določenega procenta od vstopnine predstav in pogodbenih sredstev za prenose in snemanje. Kakšen bo ta ključ glede na notranjo delitev dohodka med materialne, funkcionalne in osebne dohodke v celoti, da se ne bi ponovile neljube izkušnje iz preteklih sezon, npr. pretirano varčevanje s sredstvi za opremo predstav (takšne težnje še vedno najdejo svoje zagovornike) ali pretirano število predstav, ki lahko prav tako zelo škoduje umetniški rasti kolektiva (kar je kolektiv tudi sam kritično ocenil)? In, ali je lahko izkupiček od inkasa pri občinstvu vedno najpraviše merilo za nagraditev neke umetniške stvaritve?

Javnost obravnave zajamčena. To v SLG Celje ni prazna fraza, s katero danes žal še marsikje neodgovorno šarijo. Če le bežno kronološko pregledamo pot, ki je pripeljala do prvega osnutka pravilnika, se o tem lahko prepričamo.

Takoj v začetku sezone 62/63 je upravni odbor SLG Celje imenoval tehnično komisijo za izdelavo pravilnika o delitvi osebnega dohodka. V začetku novembra je le-ta predložila kolektivu svoje prve teze, zbrane in urejene na osnovi izkušenj lastnega kolektiva pri iskanju bolj stimulativnega načina nagrajevanja v sezoni 61/62, na osnovi izkušenj, ki so jih dotlej že imela nekatera jugoslovanska gledališča in na osnovi maloštevilnih javnih razprav v časnikih. Kolektiv je poslušal obrazložitev teh tez, nakar se je razvila živahna debata. A o vsebini le-te kaneje. Dogovorili so se tudi, naj bi umetniški, tehnični in upravni zbori izvolili svoje komisije, ki naj bi v posameznih delovnih enotah preštudirale delovne razmere in poiskale merila tako za stalni del osebnega dohodka kot za stimulativno nagrajevanje na različnih delovnih mestih. Na osnovi teh smernic in ponovne razprave kolektiva naj bi centralna tehnična komisija izdelala prvi osnutek pravilnika. Potem so se še dogovorili, naj tajnik sindikalne podružnice seznanj Obojski sindikalni svet s stališči in predlogi kolektiva, kajti od tega vodstva upravičeno pričakuje pomoč.

V drugi polovici decembra se je kolektiv ponovno sestel. Tehnične komisije delovnih enot niso opravile svojega dela enako vestno. Mnogo boljše komisija tehničnega zbora. Ki je stvarni temeljito preštudirala in pripravila vrsto konkretnih predlogov. »Krajše« se je odrezala komisija umetniškega zbora, ki po mnenju te delovne enote svoje naloge ni opravila dotlej dovolj resno. A diskusija na tem sestanku je bila zopet zelo živahna in tehtna in je ponovno obravnavala nekaj ključnih nerešenih problemov. A končno so se le dogovorili, da je zdaj že čas, da sestavijo prvi osnutek pravilnika, ki ga bo upravni odbor lahko sprejel in ustanovitelj dal k njemu svoje soglasje šele tedaj, ko ga bo sprejel tudi kolektiv z večino glasov, predvsem pa tudi, ko bo v posameznih delovnih enotah sprejet z običajno večino. Zdaj je delovni osnutek na papirju — začrtana pot javne obravnave se nadaljuje.

Namenoma sem se dlje zadržala pri postopku, čeprav le-ta še o vsebini dogovora ničesar ne pove. Toda v naših kulturnih ustanovah je še toliko samovolje posameznih vodilnih uslužbencev

Z vsemi tistimi hormonskimi letipoticami na vrhu. Nekaj krp, ki so tam nemara zato, da dražijo... Fant je nemara vse večere listal po njih. Na papirju se je to poznalo.

... drugače, da vam priznam, končno mislim, da bi bil lahko časopis še bolj zanimiv, samo zaradi otrok... To ni za otroke, razumete. Koliko samo prodate vaših Senzacij prav zaradi tiste slike v levem kotu? To pa ni lepo, tovariš urednik. Končno, koliko je poti, da postane časopis še bolj zanimiv...

Lepo vas pozdravlja

Pisec se je oddahnil. Zložil je pismo in ga nesel na pošto. In prav takrat, ko je vrgel pismo v nabiralnik, se je od nekod zaslajalo:

»Danes nove Senzacije! Kupujte Senzacije!«

SPIK

Stvar je preprosta. Znano je, da imajo nekatere naše gledališke hiše težnjo, da bi vzporedno študirale dva ali tri programe, a za študij predstav nimajo dovolj prostora. Na drugi strani pa imamo lepe odre, ki so dokaj neizkoriščeni.

Vse doslej si gledališka vodstva tistih gledališč, ki tarnajo, da nimajo dovolj prostora, in ona druga, ki imajo »preveč« prostora, niso znala poiskati stika, pa čeprav bi tako sodelovanje vsaj včasih lahko bilo koristno.

Toda novost iz Kranja. Tudi tam je gledališka hiša v večini

DOGOVOR

neizkoriščena. Mestno gledališče ljubljansko je predlagalo Kranjčanom, da bi na njihovem odru pripravljali svoje vzporedne predstave, za to uslugo pa bi njihovo gledališče dalo kranjski gledališki publiki vsako sezono po šest predstav. To seveda ne pomeni, da Kranjčani vstopnic ne bodo več plačevali, tako kot so jih za dosedanje predstave tega gledališča. A družbeni prispevek, ki ga je doslej kranjska komunna morala dodati inkasu publike, da je lahko pokrila ekonomsko ceno predstav, bo s tem prihranjen. Vsaj za šest predstav. Vsekakor ugodno sodelovanje.

Če bo prišlo do tega obojestranskega sodelovanja, potem bosta hkrati rešena dva problema;

1. Mestno gledališče si bo našlo prostor za študij, ki mu je doslej primanjkoval;
2. Kranjčani bodo lahko videli v vsaki sezoni šest predstav Mestnega gledališča ljubljanskega, kar je seveda za kranjsko kulturno življenje velikega pomena.

J. G.

...in prepričan sem, da veliko prispevate h kulturi. Vem, da se trudite narediti branje zanimivo. Rad pa bi vas opozoril na slike zadnjih strani. Posebno na tisto v zgornjem levem kotu... Zaradi otrok, mislim...

Andrej Ajdič: Savinjski oltar, olje 62

da je prodajni iztržek predstave na terenu danes dostikrat zelo različen, kot je različna kulturna stopnja in ekonomska sposobnost tistih, ki predstavo kupujejo. V dosedanem osnutku pravilnika sicer še ni razvidno, ali bo inkaso veljal kot merilo tudi pri nagrajevanju posameznikov. Na razpravi kolektiva pa so poedinci že opozarjali, da bi zgolj to merilo lahko bilo zelo nevarno, enostransko, celo krivično. Stalni del mesečnega dohodka posameznik po pogodbi res prejme ne glede na to, ali je polno zaseden ali ne. Skrb vodilnih organov gledališča naj bo, da bodo člani kolektiva čim bolj izkoriščeni. A stimulacija? Nekdo je zaseden, npr. v uprizoritvi komedije »Hotel za norce«, ki je imela doslej ogromno predstav dobro obiskanih. Nekdo drug v mladinski predstavi, ki pred novim letom zaradi otroškega praznovanja tudi vedno doživi velik obisk, veliko repriz. Tretji je zaseden v neki komorni predstavi, ki je težja, a umetniško in izpovedno vredna in angažirana, pa je vendarle ljudje ne bodo masovno obiskovali. Recimo, da so tako trije igralci v treh različnih žanrih odrske uprizoritve dosegli tudi nekako enak umetniški uspeh. Njihove nagrade vendarle ne bi bile enake, če bi merilo inkasa veljalo tudi pri nadaljnji delitvi nagrad na posameznike. Pomislek je verjetno upravičen.

Zato so člani kolektiva predlagali, naj bi umetniški zbor upošteval poleg težine in obsežnosti vloge ter kvalitete ustvarjene kreacije tudi žanr odrskega dela. Osnutek že predvideva, naj bi to delo vrednotile tri posebne komisije, v katerih bi se po dva člana umetniškega sveta, tehničnega sveta oziroma upravnega zbora ciklično menjavala. A vrednotenje, pravijo v kolektivu, bo vedno problem. Če bi v naši komisiji sedela gledališki kritik »Dela« in kritik »TT«, potem ta komisija verjetno nikoli ne bi bila soglasna.

Kolektiv je sprožil še vrsto vprašanj, ki v dosedanem osnutku še niso našla odgovora. Npr. uspeh igralčeve vloge je lahko bitveno odvisen od režiserskega koncepta. A če ta koncept ni dober, lahko »zdrzne« tudi njegova vloga. Kako naj bo nagrajevan režiser, kdo bo destimuliran od neuspehu predstave? In, ali je lahko odgovoren režiser le za koncept in realizacijo svoje uprizoritve, ali se mora vključiti v celotno delo gledališča? Ali je lahko vezan njegov zaslužek le na pogodbo? Predlagali so dalje, naj bi v skladu za nagrade, ki bi ga delili ob koncu vsake sezone, vlagali tudi refundacijo plač za tiste člane, ki bi se med sezono zaposlili pri filmu. V osnutku tudi že najdemo formuliran predlog kolektiva, naj bi vsakdo, ki po službeni dolžnosti ni dolžan organizirati predstave, a to stori, participira na 6 odstotkih čistega inkasa.

Vsekakor, predlogov, domišljenih in še nedomišljenih je kolektiv doslej že dosti zbral. Kako bodo pretresali ponovno te predloge, se odločali za in proti, to je pač stvar njihove presoje. Dosedanji delovni osnutek pač na marsikaj še ni odgovoril.

Predstavnik podružnice dramskih umetnikov iz Celja je na zadnjem občnem zboru Združenja v Ljubljani dejal, da je njihovo delo še eksperimentalno, mnoga stališča še niso jasna, niso enotna. A vodi jih načelo, sprostiti ustvarjalne sile vsakega člana kolektiva.

A prisotnost te zavesti ni malo.

SONJA GASPERŠIČ

Na ustavni tribuni, katere sklicatelj je bil okrajni odbor SZDL ljubljanskega okraja, je po nekaj urnem razgovoru o vlogi in mestu kulture v občinskih statutih prosil za besedo kulturni delavec.

Prepričljivo je govoril o tem, da je treba spregovoriti tudi o našem kulturnem delavcu, kadar govorimo o vsebini kulturne dejavnosti, o njeni preobrazbi družbe na kulturnem področju, o specifičnih kulturnih potrebah posameznih komun. Govoril je o premajhni samokritičnosti kulturnega delavca, ki izvira iz starega razrednega plačilnega sistema, o tem, da se njegova zavest še ni povzpela do spoznanja, da je nje-

SKICA

gov dohodek danes lahko odoisen predosem od njegovega kvalitete ustvarjalnega dela. Naš kulturni delavec, je dejal, se največkrat še kar dobro počuti, če mu ni treba razpravljati o tistem trikotju — materialna baza, ustvarjalno delo in družbene potrebe. Če mu ni treba zavzemati lastnih stališč do posameznih problemov, a vseeno dobi tisto, kar potrebuje. Rezultati bi lahko bili drugačni in boljši, če bi zavestno razpravljal o problemih, ki se odpirajo danes pred njegovo kulturno ustanovo, če bi razpravljal o obisku, o ustvarjalni dejavnosti posameznih tovarišev itd. Kulturni delavec se danes tudi premalo uveljavlja v vlogi, ki mu jo družba daje. Kot družbeni soupravljaec. Da bi neposredno sodeloval v organih, kjer se razpravlja o kulturni politiki občine, v svetih, v družbenih organih. Da bi brez posredništva tudi sami kulturni delavci zagovarjali interese kulture z lastno družbeno aktivnostjo. Predvsem kulturni delavci sami bi tudi morali upostavljati stike z občinstvom, s tistimi, med katere bodo svoje delo plasirali...

Ko je končal, je sedel in resignirano tiho pripomnil:

— Tako je, gledam po dvorani, pa se mi zdi, da sem tudi tokrat med predstavniki političnih in družbenih organizacij in organov družbenega upravljanja zopet edini pravi kulturni delavec — a pogovarjamo se menda o kulturi.

A še zdaleč ni bil edini kulturni delavec, ki jih je sklicatelj ustavne tribune na ta razgovor povabil.

S. G.

DOKONČNO SPREJETA MISEL
O JUGOSLOVANSKIH ŠPORTNIH IGRAH

Jugoslaviada ŽE LETOS?

- Že dobrih deset let stara ideja Hrvoje Macanovića in Mladena Delića o Jugoslovanskih športnih igrah je pričela dobivati svoje temelje...
- Na posvetovanju Zveze za telesno kulturo Slovenije smo izvedeli, da Izvršni odbor v celoti sprejema zamisel o realizaciji prvih Jugoslovanskih športnih iger...

V razvoju naše telesne kulture zelo pogosto razpravljamo o sistemih tekmovalnosti, ki igrajo nedvomno pomembno vlogo pri širjenju in utrjevanju vse telesnovzgojne dejavnosti. Pota so nas često pripeljala na nezaželena področja. Pri iskanju najprikladnejših, najboljših, za naše pogoje najekonomičnejših načinov nekega širkega, lahko bi dodali tudi specifičnega sistema tekmovalnosti, tako v kvalitetnem športu kot v telesno-kulturni dejavnosti množic, smo večkrat zašli in v svojih odločitvah nihali sem in tja. Pogosto nismo vedeli, kako uskladiti pestro in bogato aktivnost v osnovnih organizacijah. Nismo jih znali usmeriti odgovarjajočim potrebam in željam naproti, da bi nam uspelo zadržati, zadovoljiti in mobilizirati mase novih pripadnikov. Ni nam uspelo talentirane tekmovalce ločiti od ostalih in jim omogočiti nadaljnji napredek. V tej množici raznovrstnih tekmovalcev ni bilo nikakršnega sistema, kajti pogosto se je vsa aktivnost izročila v kampanjske akcije in manifestacije, ki niso nudile ustrezne koristi in zameno za vložena sredstva in napor. Včasih se je celo pripetilo, da smo s temi akcijami več škodovali razvoju naše telesne kulture, kot pa koristili. Zeleli in poskušali smo vcepiti neke forme in tekmovalne oblike, ki pa niso ustrezale željam, pogojem, niti možnostim, v katerih delajo in živijo naši mladi ljudje.

Bogate oblike telesne kulture, ki se razvijajo in obstajajo v komunah, je treba še naprej negovati in izpopolnjevati. Dokončno moramo enkrat stopiti na jasno začrtano pot k cilju, ki ga želimo vsi doseči — zajeti v telesnokulturno dejavnost čimveč ljudi in izboljšati kvaliteto naših kvalitetnih športnikov. Zletji, festivali, mnogobojji, vaške tekme, delavska športna aktivnost, manifestacije šolskih športnih društev, tekmovalnja za značko in podobno — vsa ta aktivnost bi morala dobiti nekatere skupne točke, sodobnejši sistem in vsebino.

Bodoče Jugoslovanske športne igre morajo postati skupna manifestacija vseh telesnovzgojnih organizacij in sestavni del stalnih tekmovalnosti, s pomočjo katerih bi našli tisti koristni in racionalni sistem tek-

movanja, o katerem smo že govorili na I. jugoslovanskem kongresu telesne kulture.

Jugoslovanske športne igre bodo torej vsebovale vse elemente nekega novejšega, sodobnejšega in našim ljudem dostopnejšega sistema tekmovalnja. Iz leta v leto govorimo in ponavljamo, da raste v športu kvaliteta le iz masovne aktivnosti. Zelja je, da bi Jugoslovanske športne igre zajele sleherno komuno, da bi našle najboljši sistem občinskih športnih iger, sistem povezovanja mestnih tekmovalcev s selekcijo boljših, zelo dobrih in najboljših, katerih kvaliteta bi rasla prav do finala na zaključku Jugoslaviade, do kandidature za olimpijske in druge reprezentante. Igre morajo postati resen periodični izpit širokega kroga tekmovalcev za vse olimpijske discipline, in prav zato naj bi bile na sporedu vsake štiri leta pred olimpijskim turnirjem.

Jugoslaviada bi bila torej sistem različnih tekmovalnosti, ki naj bi se začelo v komuni, nadaljevalo v republiškem merilu in končalo z veliko zvezno prireditvijo. Slednji nastop bi pomenil pregled naših nad in zmogljivosti pred olimpijskimi igrami.

Predvideno je, da bi program prvih Jugoslovanskih športnih iger v letu 1963 zajel vse olimpijske športe, ki so na sporedu IX. zimskih olimpijskih iger v Innsbrucku in XVIII. olimpijskih iger v Tokiu. Zaradi pomanjkanja časa bi imela I. jugoslaviada le svoj končni del, to je zvezno tekmovalje republiških reprezentanc. Predlog je, da bi program obsegal poleg olimpijskih disciplin tudi druge športne discipline, kot so namizni tenis, tenis, rokomet, kegljanje in druge panoge, v katerih smo že dosegli potrebno kvaliteto raven.

Jugoslovanske športne igre kot predolimpijsko športno tekmovalje morajo predstavljati skupno akcijo Zveze za telesno kulturo Jugoslavije in Jugoslovanskega olimpijskega komiteja. Republiške reprezentance bi tekmovalce pod enakimi pogoji kot vse nastopajoče države na zimskih in letnih olimpijskih igrah. Po programu naj bi vsaka republika nastopila za zdaj le v tistih disciplinah, v katerih že ima dobre tekmovalce.

Med številnimi problemi obstaja še vprašanje, ali naj bi bile igre odigrane v enem samem kraju in to v roku osmih dni, ali bi jih bilo morda bolje decentralizirati?

Na posebnem posvetovanju v Beogradu je bil sprejet predlog, da bo Zveza za telesno kulturo Jugoslavije s pomočjo Zveznega zavoda za telesno kulturo izdelala prve propozicije in stopila v povezavo z vsemi strokovnimi zvezami, da v osnutku izdela tekmovalni program, ki naj bi bil tak, da bi bile glavne prireditve in prvenstva v jeseni, to je času, ko bodo v Tokiu Olimpijske igre.

Predsednik Zveze za telesno kulturo Jugoslavije Mika Tripalo je dejal: »Jugoslovanske športne igre morajo biti spodbuda za nadaljnji razvoj v masovnosti naše telesnokulturne dejavnosti, poleg tega pa manifestacija vrhunske kvalitete pred olimpijskimi igrami. Glede na to, da nas loči od olimpijskih iger v Tokiu in v Innsbrucku le še kratek čas, menim, da moramo prve igre organizirati že letos.«

Tudi v ameriški telesni kulturi od atraktivnosti k rekreaciji

Odkar so merjenja ameriške mladine pokazala nezadovoljivo stanje na področju fizične zmogljivosti, posvečajo državni organi vedno več pozornosti skrbi za šport in rekreacijo. Začeli so boj proti boleznim modernega časa, imenovati »spectatoritis«, to je proti nepravilnemu odnosu do športa, ko se odločijo množice za gledanje atraktivnih prireditev, namesto da bi se ljudje sami lotili smučanja, športnih iger in podobnih aktivnosti za zdravje in dobro počutje. Prav posebno se zavzemajo v ZDA za širjenje športne rekreacije, ki pomeni lažjo obliko svobodno izbranih športnih aktivnosti v naravi. Laurence Rockefeller iz znane družine ameriških gospodarstvenikov se je posebej ukvarjal s problematiko športnih igrišč, plavalšč in parkov za potrebe državljanov v času, ko bodo posledice moderne urbanizacije in industrializacije še bolj občutne. Na osnovi različnih statistik in anket je napisal 250 strani obsegačo študijo z naslovom »Rekreacija na planem za državljanse ZDA«, v kateri se odločno zavzema za to, da bi že zdaj rezervirali in odkupili kar največje površine za športne parke, kampinge, obmorska kopališča in podobno.

Na osnovi Rockefellerjeve študije je predsednik Kennedy predložil Kongresu osemletni zakonski osnutek, ki predvideva postopno ureditev zelenih površin kakor za vsakdanje vadbo, tako za rekreacijo ljudstva konec tedna in prav tako za športne aktivnosti za časa letnega dopusta. Sredstva, predvidena v ta namen, znašajo 2,5 milijarde dolarjev.

Prav zanimivo je listati po Rockefellerjev študiji o športnih nag-

njenjih Američanov. Najbolj aktivna je mladina v starosti od 12. do 17. leta, najprijubljenejša športna panoga na sploh pa je plavanje. Američani so znani kot ljubitelji avtomobilov, zato je človek tem bolj presenečen, ko najde na lestvici popularnih aktivnosti na drugem mestu hojo v naravi, na tretjem pa kolesarjenje. Tako bi lahko rekli, da se tudi v modernem športu uveljavlja staro Rousseaujevo geslo »Nazaj k naravi!«

Labirint na slalomišču...

Labirint na slalomišču...

Razvedrilo?

Menda smo centralni športni park v Ljubljani gradili z namenom, da bi bil to ljudski športni park. Tam, v Bloudkovem parku naj bi se poleg igrali otroci in po končanem delu sprostiti tudi odrasli. Pa kaj bi ponavljal, saj so nam bile naloge tega športnega parka znane že mnogo prej, preden so pod Cekinovim gradom sploh uredili različna igrišča.

Kaj zdaj? Ponekod ne gre tako, kot smo si želeli.

Na zimo, ko človek že tako nima kam iti, je ostala v športnem parku le ledena ploskev. Prijetno razvedrilo. Samo...

Prisel sem iz službe, kosil in potlej takoj na drsališče. Ura je pol petih... In ko-

maj se dobro postavit na drsalno ploskev, že od nekdaj zaslusim pisk piščalke, ki naznanja, da se je treba z ledene ploskve takoj umakniti. Drugače...

Stisnem se ob bando... Vsaj malo bi rad še drsal. Pa se ne sme! Ni dovoljeno, razumete. Tekmovalci, hokejisti morajo vendar trenirati. Gre jim za drugo mesto v državi...

»Kaj pa ti?« me vpraša eden od njih.

»Drsal bi rad...«

»Pojdi raje, drugače...!«

In medtem ko sem zapuščal drsališče, sem razmišljal, komu je ta ledena ploskev v glavnem namenjena.

Bridka izkušnja

Pravijo, da balon počni, če je prepoln, in da lonček prekipi, če predolgo vre.

No, in nekaj podobnega se je te dni pripetilo nogometarjem iz Karlovc, ki jim je začuda dolgo uspevalo razburjati oso športno javnost.

Ko je namreč pred tremi leti postal NK Karlovac član II. zvezne lige, je uprava kluba takoj za masne denarce kupila kopico nogometarce širom po domovini. Takrat denar ni bil problem. Za mlade igralce — v katerih je premočno preladovala želja po denarju — so bila sredstva vedno na voljo. Uprava kluba jih je črpala iz vseh virov, med drugim tudi iz sredstev za gradnjo mestnega vodovoda. Želja po vstopu v I. zvezno ligo je bila zelo zelo velika...

Vendar osa prizadevanja pod geslom »denar rešuje« športu vse probleme niso prinesla rezultata. Vsaj takšnih ne, kakršnih so si želeli Karlovčani. Njihovi nogometarji niso postali zmagovalci Zahodne skupine. Niti člani

I. lige. Na koncu jesenskega dela tekmovalnja so se znašli celo tam nekje na repu svoje skupine. Metoda dela je bila torej vse prej kot pa uspešna.

Tako so te dni v Karlovcu sklicali izredno skupščino NK, katere epilog je tale:

● 14 protimorcev je dobilo izpisnice...

● vsi nogometarji bodo odselej zaposleni, študentje pa bodo pod pogojem zadovoljivih učnih uspehov prejeli stipendije...

● uvode se štednja...

● na pomlad se organizira pionirska nogometna šola...

Torej, konec prekupevanja in s svojimi lastnimi silami naprej!

Draga je bila ta izkušnja. Pa ne samo za NK Karlovac, kajti vprašanje je, če rjane bridkosti niso še bolj občutili ostali športni klubi v mestu in končno tudi — meščani sami...?

Komisijo imamo

Pred mesecem sem v nekem večjem podjetju vprašal, kdaj pri njih skrbi za telesno kulturo.

»A? Telesno kulturo? Seveda.«

»Kdo skrbi zanjo?«

»Kdo? Komisijo imamo.«

»In kdo je predsednik te komisije?«

»A? Kdo jo vodi?«

Predsednik delavskega sveta se je popraskal za ušesom in dodal:

»Tega se pa ne morem spomniti. Pa bom poprašal. Po trpite!«

Zavrtil je telefonsko številnico, a tisti onstran žice odgovora prav tako ni vedel. Poklical je še drugega, tretjega... Zaman.

»Ne vedo,« je rekel v zadregi. »Ampak,« je pristavil, »komisijo imamo, to mi lahko verjamete.«

Tole se je nekje resnično zgodilo. Prepričan pa sem, da bi bili taki in podobni razgovori možni tudi drugod. Še govorimo, da človek, ki je duševno in telesno zdrav, bolj opravlja svoje delo, da sta telesna vzgoja in rekreacija nujno potrebni. Vsak direktor, vsak predsednik delavskega sveta vam bo to potrdil. Kaj pa so po podjetjih v resnici napravili za telesno vzgojo? Največkrat so žal ostali le pri besedah. In to pri praznih besedah.

In ker je največkrat res tako, kot kaže omenjeni primer, bi bilo seveda treba vsa stvar menjati. V osnovi bi bilo treba drugače zastaviti. Pa bomo? Tega si v navedenem podjetju nihče ne upa trditi. Nihče mi ni zatrdil, da bodo morda v novem statutu gospodarske organizacije našli člen, ki naj bi jasno in nedvoumno povedal, kakšne so prave vsakega zaposlenega tudi na polju telesne kulture.

Ostaja pa nevarnost, da se bodo te nejasnosti znašle tudi v novih statutih gospodarskih organizacij. Lahko se zgodi in vse kaže, da bo do tega resnično prišlo. Kateri nejasnosti? Na primer besede, ki jih je vse polno v različnih pravilih, v katerih se določajo dolžnosti... Kaj nam na primer lahko povedo besede, kot so: gospodarska organizacija mora skrbeti za telesno kulturo zaposlenih... Največkrat je žal že tako, da ostanemo le pri tem. Ne vprašamo se, kdo je tisti, ki naj skrbi, kdo je tisti, ki naj uveljavlja potrebe, kdo je tisti, ki postavlja programe...

Ali je to gospodarska organizacija?

V nekem širšem smislu prav gotovo. Vendar samo v širšem. Kajti treba bi bilo izvoliti organ in ne samo izvoliti marveč ga pooblastiti, da bi začel vse te naloge urediti. Vati ali jih vsaj pomagal urediti. Pri vsem tem pa morali izhajati iz potreb zaposlenih.

Tako pa se mi neohote vriva razgovor, ki sem ga imel s predsednikom delavskega sveta.

»Kdo pri vas skrbi za telesno kulturo?«

»A? Telesno kulturo? Seveda.«

»Kdo? Komisijo imamo.«

»In dela...?«

Zabrneli so telefoni in nihče od vprašanih ni vedel, ali komisija dela ali ne.

Le ko sem odhajal, so mi zaposleni povedali, da že ni pomnijo, kdaj so o kolektivni zadnji prisostvovali športnemu nastopu.

Hvala, dovolj.

Upajmo vsaj, da bo novi statut te in ne samo te gospodarske organizacije uveljavil tudi telesni kulturi tisto mesto, ki bi ji ga po svoji važnosti moral že pred desetletjem.

JANEZ GOVC

Podrobneje o Tovarni emajlirane posode

PRILAGAJANJE zdajšnjemu okusu

Ta proizvodna organizacija je znana s skrajšanim imenom »Emajlirka«; njen simbol ter hkrati zaščitni znak sta dva leva, sklonjena nad značilnim tovarniškim proizvodom. To je simbol kvalitete in varstvo za številne proizvode vsakdanje rabe, ki jih »Emajlirka« nudi tržišču.

Okus potrošnje se bliskovito spreminja. Ta spremljevalec vsakdanjega dogajanja zadeva v vse, kar je v zvezi s človekom in z njegovo dejavnostjo. Na cesti, v vlakcu, v restavraciji, v šoli, doma, skratka: kjerkoli so ljudje, tamkaj živi večni mladenič stoterih obrazov — okus.

Razumljivo potemtakem, da tudi proizvodni programi »Emajlirke« niso smeli mimo tega prijetnega diktatorja. V značilni proizvodnji — vse kar sodi h kuhi in štedilniku — »Emajlirka« ni zaostala za časom. Kje so njeni pikčasti in rjavoredeči lonci, ponvice, kje so rožaste skledice in izrisani krožniki! Kolikor jih še je, so skriti za vrsto novjših proizvodov, ki so neprimerno bolj usklajeni s sodobno kuhinjo in s sodobnim gospodinjstvom.

Nekaj primerov: **abc**, tri različne ponvice, rumene, modre in rdeče barve; **triumf**, pekač s pokrovom, kombinirane črne in modre barve; **dual**, lonec in kozica rumene barve. Pastel je potemtakem odpahnil dveri v to vrsto industrije. Posodobil je nepogrešljive proizvode »Emajlirke«, približal je malone nepregledno vrsto uporabnih predmetov v gospodinjstvu sodobnim zahtevam, zadovoljil je okus.

Za to proizvodno tičijo prizadevanja delovnega kolektiva, ki jih nedvoumno izražata dva

številna podatka: 20. decembra lani je kolektiv že dosegel letni plan, do konca leta pa je realiziral za 11% več kot leta 1961; obtem pa je v primerjavi s predlanskim povečal lani storilnost za polnih 6%.

Letošnji proizvodni program utemeljuje lani, 29. novembra končana prva faza rekonstrukcije. Z novimi mehanizmi ter z urejenim transportom kot s poglobljeno organizacijo dela bo kolektiv dosegel 10 milijard skupnega dohodka. V tem predvidevanju je osnovana misel tovariša Franca Simoniča, ki je ob otvoritvi rekonstruiranega obrata dejal:

»Po besedah tovariša Leskoviška ste ujeli poslednji vagon zadnjega vlaka, ki pelje v lepše. Vemo, da so bila vaša osnovna sredstva izčrpana; že danes pa se pozna na vaših osebnih dohodkih prizadevnost in vloženo delo v mehanizacijo vašega podjetja. In vi se tega v polni meri zavedate, zato sem prepričan, da boste gradili še naprej, saj obnova podjetja, kot je vaše, nima drugega namena kot boljše, cenejšo in sodobnejšo proizvodnjo in hkrati s tem tudi višje osebne dohodka.

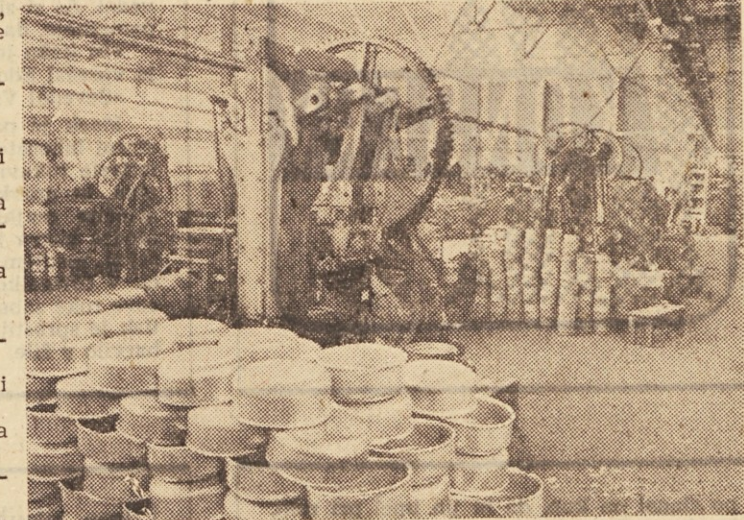
Za nameravano letošnjo realizacijo desetih milijard se seveda razteza izredno bogat asortiment proizvodov, katerih osnovna elementa sta — pločevina in emajl!

Indeks proizvodov pripoveduje o 18 glavnih skupinah proizvodov različne uporabnosti in za različne potrošnike.

1. emajlirana navadna posoda
2. emajlirana poltežka posoda »Ideal«
3. emajlirana težka posoda »Eterna special«
4. emajlirani sanitarni predmeti — njim namenja Emajlirka posebno mero pozornosti, saj je potreba za takšnimi proizvodi očitna v potrošnji posameznikov kot seveda skupnosti namenjenih ustanov (bolnice, otroško varstvene ustanove ambulate...)
5. emajlirani higiensko-tehnični predmeti
6. emajlirani senčniki
7. pocinkana posoda (tudi pokositrena!)
8. brušena in surova posoda
9. tehnični predmeti za gospodinjstvo
10. transportna mlekarska posoda
11. posoda za smeti
12. garderobne omarice, pločevinaste in lakirane
13. »Trika« — jekleni kotli za centralno ogrevanje
14. »Trika« jekleni kotli za centralno etažno ogrevanje
15. »Trika« jekleni radiatorji
16. jeklenke za butan-propan plin
17. emajlirane, napisne tablice in prometni znaki.

Bežen pregled vseh teh skupin nam priča o sodobni proizvodnji, ki sovpadajo z mnogimi panogami naše dejavnosti.

Novogradnje, zlasti stanovanjske, potrebujejo razne sisteme centralnega ogrevanja; higiena ter urejenost mesta sega po posodah za smeti, po transportni mlekarski posodi; marsikatero gospodinjstvo se ogleduje za jeklenkami za butan-propan plin, skratka niti skupni kotni posamezni interesi ne gredo ob zdajšnjih potrebah mimo širokega asortimenta proizvodov, ki jih daje domačemu tržišču Tovarna emajlirane posode, »Emajlirka« iz Celja.

Strojni oddelek — stiskalnice

Toda ne le za potrebe domačega trga; velik del predvsem kompliciranih proizvodov »Emajlirka« izvažajo. Lani je izvozila dobrih 1500 ton svojih

proizvodov, kar presega vsoto 260 milijonov deviznih dinarjev. Njene proizvode najdemo danes v državah Bližnjega in Daljnega vzhoda, v številnih državah Afrike in Amerike.

Pred tremi leti je »Emajlirka« razmišljala o rekonstrukciji. Zdaj je del obnovitve tovarne že opravljen. Obrati prav v ničemer več ne spominjajo na nekdanje objekte, ki segajo s svojimi temelji tja v konec prejšnjega stoletja. Poudarek v novi tovarni je na mehanizaciji: o tem nazorno pripoveduje nekaj števil!

Leta 1939 je bilo v tovarni zaposlenih čez 2300 delavcev; leta 1959 le nekaj nad 1900. Toda v tem času se je proizvodnja povečala za polnih 29%; leta 1960 pa je bila v primerjavi s predvojnimi letom za več kot 30% višja, kar je nedvomno zaslug mehanizacije, modernizacije ter skladno s tema dvema elementoma sodobne proizvodnje, z organizacijo dela.

S tovarno oblikuje kolektiv tudi svoj lastni standard. Do danes zgrajenih in vseljenih nad 220 stanovanj je dovolj zgornjo kot številna sodelo-

vanja »Emajlirke« pri graditvi objektov družbenega standarda, predvsem na področju Gaberje, industrijske celjske četrti.

Na vzhodni strani Celja

ničemer ne služil: niti ne kmetijstvu, še manj živinoreji, ni prikladno za gradnjo trdnjših poslopj, še manj za varno izpeljavo železnice.

Prav zategadelj govore narčni v prid spremenjeni strugi Voglavne. Gradbeniki naj bi ji skrajšali pot tik ob železnici. Slab kilometer in Voglavna bi stekla v skoraj ravni črti od Teharja pa do železniške postaje. Močvirje bi usahnilo, Lahinja pa bi nadaljevala svojo pot po stari strugi Voglavne ter bi služila kot industrijska voda okoliškim tovarnam.

Vse to je seveda le uvod v uresničevanje načrtov, ki govore o skorajšnji podobi industrijskega naselja, Gaberje.

Poglavje v tem uvodu so še trenutna načrtovanja železnice, ki ji predstavlja celjski kolo-dvor s svojo prometno pomembnostjo križišča domačih in mednarodnih železniških prog, ozko grlo v pravem pomenu besede. Železnica že dolgo časa presoja o nujnosti zgraditve novega tovornega kolodvora, o novih in-dustrijskih tirih, ki naj tesneje povezujejo tovarniška skladišča gotovih izdelkov z železniškim omrežjem, presoja o ureditvi sodobnejše podobe potniške postaje.

poan es apaaes of of esa
pirajo široko pot nadaljnji industrijski gradnji, ki bo šele z vsemi temi storitvami prišla do svojega potrebnega življenjskega prostora. Obtem pa prav ti načrti izpopolnjujejo današnji koncept stanovanjske graditve, ki že v popolnosti zanemarja Gaberje, pripoveduje pa o delavskem naselju pod Golovcem in v Selcah.

Selce — prve montažne hišice delavcev Cinkarne so mejniki planske rasti naselja z značilnim obelježjem. Enako pod Golovcem! Tudi tu bodo zrasli ob stanovanjskih hišah mnogi objekti družbenega standarda, trgovine, restavracije, zabavišča in seveda otroško varstvene ustanove. Golovec in Selce bosta kraja, ki bosta vsak iz svoje strani pomenila potreben dotok delovne sile v tovarne v Gaberju. Skladno pa bo tudi družbeno življenje v teh naseljih dobilo prej ali slej svojevrsten pečat izrazitega delavskega življa, ki v teh krajih že počasi prekinja tradicijo polovične navezanosti na tovarno, na zaslužek kot rezultat proizvodnje, produktivnosti in smotrne gospodarjenja. V rasti takšnih naselij pa je ključ do prizadevnejšega ustvarjanja skupnega in osebnega dohodka, saj je gospodarska organizacija prebivalcev naselja edini vir za kritje vsakdanjih potreb, za blagostanje posameznikov in njihovih družin.

Gaberje so v tem zimskem času mrzla razglednica z velikimi tovarniškimi poslopji, s cestami, ki zažive le ob izmenah, s sivo prevleko nekakšne pomanjkljivosti, ki bi lahko storila ta kraj bolj priazen.

In ga bo! Četudi v zimi. Tako vsaj zatrjujejo urbanistični načrti, tako zatrjujejo razvojni načrti posameznih gospodarskih organizacij!

Skorajšnje naloge celjske »CINKARNE«

Gospodarski načrt o bodočem razvoju kemične industrije v Jugoslaviji obsega: izgradnjo bazične industrije in industrije finalnih izdelkov, sovpadajo pa z načrtovanji številnih industrijskih dejavnosti, katerih proizvodnja si ne moremo zamišljati brez močne bazične kemične industrije in je vseeno, ali preudarjamo o papirni, tekstilni, usnjarski ali o industriji jekla ter železa.

A prav ta načrt govori v prid nameravani rekonstrukciji celjske Cinkarne, ki se bo lotila v letošnjem letu temeljne reorganizacije celotnega tehnološkega in sploh proizvodnega procesa.

Nameravano seveda sloni na dosedanjih proizvodnih uspehih, ki so zanesljiv porok smotrne investicijske naložbe ne le v nove mehanizme, pač pa predvsem v delovni kolektiv, ki bo s temi mehanizmi upravljati. Priladnjo proizvodnje lanskega merjaja proizvodnje lanskega leta z letom 1961 nam namreč pove, da je bila lani proizvodnja za 11,85 odstotka višja; največji uspeh so dosegli obrati anorganske kemije, kmalu za njimi pa organski kemični obrati. Ti odstotki pomenijo v republiškem in hkrati v jugoslovanskem merilu dosti več, kot znaša republiško oziroma zvezno povprečje.

Direktor tovarne ing. Drago Čeh pravi:

»Podatki nas opozore na uspeh anorganske in organske kemije, opozarjajo nas tudi na razmeroma majhno povečanje proizvodnje v obratih metalurgije. Takšno povečanje smo predvidevali! Zavedali smo se, da povečanje proizvodnje v metalurški obratih ni možno brez večjih vlog in rekonstrukcij, v anorganskih kemičnih obratih pa smo lahko z manjšimi rekonstrukcijami, ki smo jih financirali iz lastnih sredstev, ter z boljšim izkoriščanjem kapacitet, dosegli tako povečano proizvodnjo. To povečanje dosega v anorganskem kemičnem obratu indeks 125, v organskem kemičnem obratu 120!«

Prav zaradi te nevsklajenosti med posameznimi obrati pomeni razdobje 1963/64 znaten napor: povečanje toplinice cinka od zdajšnjih 20 na 32 tisoč ton, valjarne pa od 5.600 na 10.000 ton. Ze v letošnjem letu bo Cinkarna morala doseči pro-

izvodno 22.000 ton cinka s štirimisi novozgrajenimi etažnimi pečmi, v valjarni pa je predvidena kapaciteta 10 tisoč ton z opravljeno prvo fazo rekonstrukcije.

V program izgradnje metalurških obratov sodi še pražarna kot osnovni obrat metalurgije. Surovina iz Trebč in iz Mežice šele po zamotanih tehnoloških postopkih v pražarni dobi primerno kvaliteto za nadaljnjo predelavo.

Drugo, kar čaka delovni kolektiv Cinkarne še v tem letu, je dokončna izgradnja že začete rekonstrukcije minija, hidrosulfita i.p.d. in obratu organske kemije. Hkrati je v teh obratih že čas zamenjave nekaterih strojev, za modernizacijo električnih naprav in za mehanizacijo najtežjih fizičnih delovnih mest.

Od velikih investicijskih objektov bosta letos začela z delom objekta litopon in cupra-blau ob povečani proizvodnji žveplene kisline in začetkih gradnje novega stotisočonskega objekta za proizvodnjo žveplene kisline.

Srečanje s posameznimi besedami, ki so del izrazoslovja kemije, terjajo vsaj nekoliko izčrpnjšo informacijo o našte-

TEMELJI KEMIČNE INDUSTRIJE

tih proizvodih Cinkarne. Tako bo jasnejša vloga Cinkarne kot bazične kemične industrije glede na trditve, da je od njenih proizvodnih zmogljivosti precej odvisna marsikatera druga industrijska panoga.

Ze ime tovarne je zrcalo njeni središnji proizvodnji — cink! To je surovina, ki v raznorodnih oblikah služi v gradbeništvu, za proizvodnjo raznih posod in kablov, za cevi in za plošče. Cink štiti železo pred korozijo, služi v barvni metalurgiji, cinkove spojine uporablja medicina in tehnika: cinkov oksid je osnova za proizvodnjo raznih maščob, pudrov in mila; cinkov sulfid služi kot bela barva ali pa kot nepogrešljiva sestavina litopona.

Litopon je bel pigment, ki pospešuje sušenje olja. Je odlič-

na primes raznim oljem, nitroceluloznim, smolnim in drugim barvam ter lakom. Vsekakor je iskan proizvod za industrijo gume, plastičnih mas, tiskarskih barv, linoleja, papirja...

Od proizvodnje cinka je odvisna proizvodnja posebne zlitine imenovane cupra-blau, ki jo uporablja industrija elektrotehnike kot odlično odporno materijo.

Druga pomembna proizvodnja Cinkarne se suče okoli fosfatov. Fosfati so neprecenljive vrednosti za tovarne umetnih gnojil; razmeroma draga proizvodnja zahteva tudi pri nas takšno zmogljivost, ki bo lahko ustrezala potrebam tovarn v čimbolj neposredni bližini Celja. Jugoslavija sicer presteje nekaj tovarn superfosfata (Subotica, Bor, Sabac, Kosovska Mitrovica...), toda ekonomski račun glede na transportne stroške terja izpopolnitev takšnega obrata v celjski Cinkarni.

Program povečane proizvodnje superfosfatov zahteva povečano proizvodnjo žveplene kisline. Te pri nas primanjkuje in Cinkarna bo lahko z razširitvijo svojih kapacitet prej ali slej pokrila domače potrebe ter s tem ugodno vplivala na zmanjšanje uvoza te surovine, ki je v mnogih kemičnih procesih neločljiv del proizvodnje.

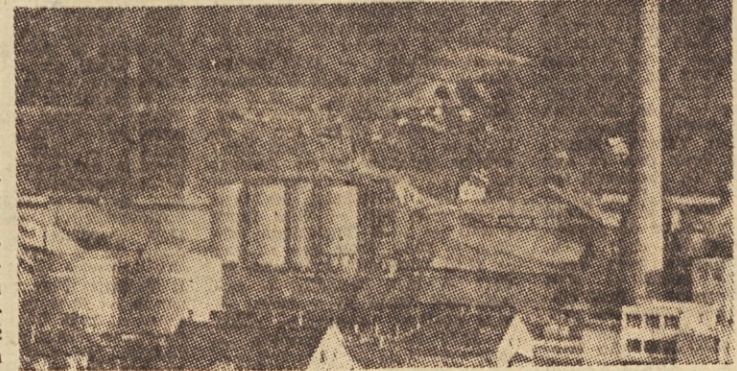
Teh nekaj vrstic sicer le precej splošno informira o koristnosti predvidenih rekonstrukcij glede na končno uporabnost pro-

izvodov Cinkarne, vsaj načelno pa vendarle podčrtuje neizogibnost nadaljnega razvoja te tako imenovane bazične industrije, brez katere si pač ne smemo obetati kdo ve kakšnih uspehov na področju naše kemične industrije, še manj pa na področju drugih industrijskih panog, katerih tehnološki procesi so življenjsko povezani s proizvodnimi uspehi bazične kemične industrije.

Skrbno gospodarjenje v zadnjih letih in skrb za sklade podjetja omogočajo Cinkarni, da sodeluje pri rekonstrukciji z lastnimi sredstvi. Prav to pa bo zahtevalo od delovnega kolektiva ponoven napor: novogradnje ne bodo smele motiti normalne proizvodnje, delavci se bodo morali marsikomu odpovedati, spet bodo na vrsti nadure in udarniško delo...

In po besedah ing. Čeha:

»Povečanje proizvodnje za 10 odstotkov v letu 1963 bo mogoče le s 100-odstotnim angažiranjem delovnega kolektiva in vseh političnih organov v podjetju. Naloge, ki stoje pred nami, niso lahke. Toda če hočemo Cinkarni zagotoviti v naslednjem obdobju reden ekonomski razvoj in da bo mogoče povečati tudi osebne dohodek v primerjavi z drugimi podjetji v Jugoslaviji, potem moramo po poti večje proizvodnje, znižanja stroškov proizvodnje in nadaljnega povečanja produktivnosti!«

Pogled na del »Cinkarne«

Ulica ribjih konserv

75

»Ce bi vedeli, kdaj ima doc rojstni dan, bi ga lahko praznovali.« je menil Hazel. Mack je ostrmel. Tale Hazel jih vedno znova in znova preseneti!

»Tristo hudičev, uganil si jo, Hazel.« je navdušeno vzkliknil, »praznovanje rojstnega dne, darila — to je pravo! Zdjaj moramo izvedeti samo še za dan.«

»To vendar ne more biti tako težko.« je dejal Hughie, »vprašali ga bomo, pa je.«

»Samo tega ne!« jih je posvaril Mack. »Potem bi brž uganil, za kaj gre. Če koga vprašam, kdaj ima rojstni dan, in si mu že priredil takšno zabavo, kot smo jo mi, bo prizadej brž uganil, kaj pripravljamo in presenečenje bo slo k vragu! Najbolje bo, da bom šel k njemu in ga popolnoma nepazno potipal.«

»Sel bom s tabo.« je prosil Hazel, ampak Mack ga je zavrnil? »Ce bova prišla oba, bo mislil, da kaj potrebujeva.«

»Oprost, kar tako sem mislil,« je dejal Hazel.

»Razumem,« ga je potolažil Mack, »in če bo praznovanje uspelo, bom doc povedal, da si si ga ti izmislil! Toda zdjaj je pametneje, da grem sam.«

»In kako je zdjaj z njim? Je prijazen?« je vprašal Eddie.

»Seveda! Vse v najlepšem redu.« Mack je našel doca v kleti na zadnji strani laboratorija. Okoli pasu je imel gumijaste rokavice, ki so ga varovale metanola, in pravkar je vbrizgaval v vene in arterije majhnih morskih psov barvilo. Modra barva je bila še v električnem mešalcu, medtem ko je rdečo barvo že natočil v brizgalico. Natančno in hitro so dočlove roke zabodle iglo v pravo mesto; pritisk je sprostil stisnjeni zrak, ki je pognal barvilo v žile. Preparirane predmete je le-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13				14		15			16		
17				18	19			20		21	
			22		23		24		25		
	26		27					28			
29		30				31				32	33
34			35		36			37			38
39			40		41			42		43	
44						45					

KRIZANKA

Vodoravno: 1. okrasni kamen zelene barve, sicer bakrova ruda, 7. jezero na Madžarskem, 13. pristanišče v Alžiriji, 14. votla mera, 16. podkožna maščoba, 17. mestoje v Istri, znano po velikem uporu rudarjev in kmetov po prvi svetovni vojni, ko so tam oklicali svojo republiko, 19. del elektromotora, 21. ribak, 22. pripadnik starega germanskega plemena, 24. izraz, igra obraza, 27. dežela Srednjega vzhoda, 28. značilen veter, ki piha na Jadranu, 29. visoka šola v starem Rimu, 31. žlahtna vrsta jabolka, 34. število, 35. važno pristanišče v Zahodni Afriki, 37. delavec v železarni, 39. prav tak, 41. sušica, 43. osvježujoča pijača, 44. masť za izdelavo zdravil, 45. mesto v Indiji na reki Ganges, duhovno središče Bramanstva.

Navpično: 1. tišina, 2. naplavo, 3. reka v srednji Evropi, 4. organsko barvilo, 5. glina, 6. nasilnik, 7. gorjača, kij, 8. Cincar, 9. najvišja karta, 10. kazalni zaimek, (množ.), 11. lepo vedenje, 12. glasbeno znamenje, 15. zvok, 18. zmehčnjava, 20. zelo svetla zvezda v ozvezdju Orion, 23. gugati, premikati, 25. poljedelsko orodje, 26. del stavbe, 28. gozdna kura, 29. poziv, 30. sestavni del svetilnega plina, 31. otok našega Jadrana, 32. Ober, 33. značilna apnenčasta pokrajina, 36. mongolski vladar, 38. pozdrav starih Rimljanov, 40. časovni veznik, 42. povratno-osebni zaimek.

REŠITEV PREJSNJE KRIZANKE
Vodoravno: 1. kljuse, 6. aspekt, 11. ee, 12. privaten, 15. Lit(tij), 16. par, 18. prapor, 19. bas, 20. Eros, 22. etos, 23. tona, 24. bes, 25. Ivanj T(avcar), 26. Rab, 27. obol, 29. skeč, 31. meja, 34. tat, 35. plakati, 37. nad, 38. ol, 39. grenadi, 41. le, 42. karbid, 43. Aromun.

VIDI SE

— Da, da, dragi moj, v tem podjetju sem moral pa jaz veliko poze- ti...

TUJEC

— Kaže, da je iz uvoženih jajc!

— Namenuma ne kurimo. Vsi hitreje delajo, da bi se ogreli!...

po zlagal na kup, da bi jih imel pri roki, ko bo začel vbrizgavati modro barvilo. Majhni morski psi so bili zelo porabni za anatomske preparate.

»No, doc,« je začel Mack, »polne roke dela, kaj?«

»Zadovoljen sem. Kako je s psičko?«

»Neverjetno. Toda če tebe ne bi bilo, bi poginila.«

Poklone je doc zelo nerad sprejemal, posebno od Macka, predobro ga je poznal. Bodi previden, mu je rekel glas, ki pa ga je brž zavrnil, kajti iz Mackovega glasu je zvenela gola hvaležnost. Doc je dobro vedel, kako zelo mu je Dragica pri srcu. »Kako vam kaj gre v Palace hotelu?«

»Dobro, doc, dobro! Dva nova stola imamo; moraš si ju ogledati. Zdjaj je res prijeto pri nas.«

»Rad,« je doc sprejel povabilo. »Ali Eddie še vedno prinaša pijačo?«

»Kajpak. Toda zdjaj ne doliva piva; od- tlej ima pijača mnogo boljši okus in tudi močnejša je!«

»Ze prej je bila dovolj močna,« je me- nil doc.

Mack je potrpežljivo čakal. Doc naj sam ugame, zakaj je prišel, potem ne bo nič posumil. To je bila Mackova metoda.

»Ze dolgo nisem videl Hazla. Je z njim kaj narobe?«

»Ne!« je odgovoril Mack. Zdjaj se jima je razvezal jezik. »S Hazlom je vse v redu in prav, samo s Hughijem sta si vedno v laseh; in to traja že ves teden.« Pomembno se je nasmehnil. »Človek bi počil od smeha. Prerekatata se zaradi stvari, o kateri oba nič ne vesta. Nočem se vmešavati, ker tudi sam nič ne vem. Prav prismojena sta. In kako skačeta drug v drugega!«

»Zakaj pravzaprav gre?«

»Eh, za — Hazelu pride vedno kaj takš- nega na misel — kako že rečemo temu?«

Ulica ribjih konserv

76

Prerokovanje iz kart, veš, tisto z zvezdami in usodo in srečnimi dnevi. Hughie pravi, da vse skupaj ni vredno prebiti pare, nato plane Hazel: »Hughie, vedeti moraš samo, kdaj se je kdo rodil in potem vse«. Na- to spet Hughie: »Oslarija, s kartami ti ho- čejo izvabiti samo krvavo zaslužni denar. Ne spoznam se na to. Kaj meniš ti o tem, doc?«

»Pritrdil bi Hughiju,« je ta odvrnil izpral rdečo barvo iz brizgalke in jo napol- nil z modro barvo.

»Včeraj zvečer,« je nadaljeval Mack, »sta se sprla kot zlodja in nato sta hotela na meni preizkusiti, kdo od njiju ima prav. Hotela sta vedeti, kdaj sem se rodil. 12. aprila. Komaj sem spregovoril, že je odhi- tel Hazel iz hiše in kupil za svoj denar preroško karto, ali kako se že temu pravi. No, reči moram, da je do neke mere uga- nil. Mack to ni nobena umetnost, saj mi je povedal same dobre stvari in človek rad čuje o sebi dobro. Karte so povedale, da sem hraber, prebrisan in dober tovariš. Toda Hazel je trdil, da drži sleherni be- seda; karta ima prav in konec. Kdaj imaš ti rojstni dan, na primer?« Spravil je tako naravno na dan, tako neprisluseno, da ni- hče ne bi mogel nič posumiti. Ampak doc je, kot smo že rekli, predobro poznal Macka. Zato ni rekel 18. decembra, ko se je bila rodila neka izmed njegovih tet, »27. oktobra,« je torej odvrnil doc, »lahko vprašam Hazla, kakšen značaj imam in kaj me čaka.«

»Vse skupaj je najbrž neumnost,« je namignil Mack, »ampak Hazel vse tako resno vzame. Toda pustiva mu veselje; na- zadnje lahko pogleda, kaj ti bodo povedale karte!«

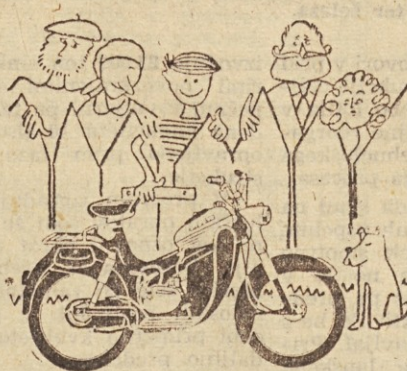
Izkoristite sezonsko razprodajo konfekcije z 20 do 50-odstotnim popustom!

Modna hiša

Ljubljana — Cigaletova ulica

Tudi vi lahko postanete lastnik COLIBRIJA!

Novi kreditni pogoji vam odslej nudijo možnost odplačevanja posojila v štirih letih. TOMOSOV COLIBRI si torej lahko nabavi vsak, ki ima vsaj 15.000 dinarjev mesečnih prejemkov. Vpla- čate samo polog v višini 10 odstotkov tovarniške cene, ki znaša brez dávka za COLIBRI-12 165.000 dinarjev, in vozilo je vaše!

Izkoristite tudi vi to ugodno možnost nakupa! Vse podrobnejše informacije boste dobili pri TOMOSOVIH področnih zastopstvih in trgovskih zastopnikih.

Spored RTV Ljubljana za teden od 28. januarja do 3. februarja 1963

PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETER	SOBOTA	NEDELJA
28. januarja 5.00-8.00 Dobro jutro! (pi- san glasbeni spored) — 8.05 Norveške in slovaške narodne — 8.25 Amsterdamski »Concertgebouw« orkester: Franz Schubert: Simfonija št. 5 v C-duru — 8.55 Za mlade radio- vedne — 9.25 Gašper Der- mota poje slovenske narodne — 9.40 Petar Stojanovič: Go- dalni trio št. 2 v G-duru op. 127 — 10.15 Dva dueta iz 3. de- janja Verdijeve »Aida« — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Zadovoljni Kranji so v gosteh — 12.30 Izbrali smo za vas — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 In- termezzo s fagotom in godali — 14.05 Mariborski operni pevci pred mikrofonom — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Od me- lodije do melodije — 15.40 Lite- rarni spored — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Obdobja slovenskega samospeva — 17.45 Igra ansambel Jožeta Privšaka — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Kvintet Milana Vitka iz Maribora — 18.25 Prvi večerni ples — 18.45 Radijska univerza — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Marjani i- povčeki: Štiri skladbe za vi-olino in klavir — 20.55 Otzi- rono Respihli: Rimske pinije — 21.17 Naš nočni kaledoskop — 22.15 Lepe melodije — 23.05 Za vas oddih — 23.20 Skupni program JRT — studio Ber- grad — 24.00 Zadnja poročila	29. januarja 8.05 Uvertura in ansambel iz Beethovnega »Fidela« — 8.40 Izlet na Havaje — 8.55 Za soljarje — Kako so naši pra- dedje tlačinili — 9.25 Dvajset minut ob glasbenem avtomatu — 9.45 Poljske narodne pesmi v izvedbi ansambla »Slonska« — 10.15 Primož Ramovš: Di- vertimento za godalni orke- ster — 10.40 Napredujte v an- gleščini — 10.55 Vsak dan no- va popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Kme- tijski nasveti — 12.15 Poje Ljubljanski oktet — 12.30 Za vsakogar nekaj — 13.15 Obve- stila in zabavna glasba — 13.30 Pihalci med seboj — 14.05 Za soljarje — Atomski znanstve- niki za in proti atomski bom- bi — 14.35 Kadar bom van- dral... — Narodne in doma- če melodije — 15.15 Klavir in veliki zabavni orkestri — 15.30 V torkih na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Kon- cert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz- zlatih dni zborovske glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Marjani i- povčeki: Štiri skladbe za vi-olino in klavir — 20.55 Otzi- rono Respihli: Rimske pinije — 21.17 Naš nočni kaledoskop — 22.15 Lepe melodije — 23.05 Za vas oddih — 23.20 Skupni program JRT — studio Ber- grad — 24.00 Zadnja poročila	30. januarja 5.00-8.00 Dobro jutro! (pi- san glasbeni spored) — 8.05 Pot v vesolje... Gustav Holst: Planeti — simfonična suita — 8.55 Pisani svet devicije in zgodbi — 9.25 Poje Dean Mar- tin — 9.40 Antonin Dvořak v raznih zasedbah — 10.15 Se- jem plošč — 10.50 Literaturni dvak pojke koroske narodne — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Dobri znanci igrajo in pojo — 12.30 Iz novejšje operne literature — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Lepe melodije — 14.05 Za soljarje — 14.35 Danilo Bucar: Belokranjs- ke pisane — 15.15 Zabavna glasba na šestih strunah — 15.27 Violinist Jehudi Menu- hin — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Govorica glasbenih in- strumentov — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Od popevke do popev- ke — 18.30 Moški zbor p. v. Hansa Wolfgartna poje nem- ske narodne pesmi — 18.45 Ljudski parlament — 19.00 Ob- vestila — 19.05 Glasbene raz- glednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Giacomo Puc- cini: TOSCA — Opera v treh dejanjih — 22.15 Jugoslovanska zabavna glasba — 22.50 Lite- rarni nočturno — 23.05 Iz no- vih posnetkov pianiste Du- bravke Tomšič — 23.30 Za la- hko noč — 24.00 Zadnja poro- čila in zaključek oddaje	31. januarja 5.00-8.00 Dobro jutro! (pi- san glasbeni spored) — 8.05 Skladbe sodobnih slovenskih skladateljev za ženski zbor — 8.20 Nekaj glasbe ob delu — 8.40 Prva dva stavka iz Sostan- kovičeve Sonate za violončlo in klavir op. 40 — 8.55 Za so- ljarje — 9.25 Odlomki iz Foer- sterjeve »Gorenskega slavce- ka« — 10.15 Intermezzo s kla- virjem — 10.20 Pet minut za novo pesmico — 10.40 Tečaj ruskega jezika — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Pihalni orkester — 12.30 Me- lodije in ritmi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Iz del Petra Iljiča Čajkovskega — 14.05 Pojeta Rafko Irgolič in Ljiljana Petrovič — 14.20 Mla- dinski skladbe Igorja Stuhca za klavir dvo- in štirično — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Stari Dunaj — 15.30 Turistična od- daja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena krizanka št. VIII. — 18.00 Poročila — ak- tualnosti doma in v svetu — 18.10 Majhna prodajalna plošč — 18.45 Kulturna kronika — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbe- ne razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Cetrikovo večer domačih pesmi in nape- vov — 20.45 Nekaj južnih ritmov — 21.00 Izročila XX. stoletja — M. Šoholov — 21.40 Iz srbske komorne glasbe	1. februarja 5.00-8.00 Dobro jutro! (pi- san glasbeni spored) — 8.05 Klarinet in rog — 8.30 Izbrali smo po vašem okusu — 8.55 Pionirski tehnik — 9.25 Iz ba- letov Arama Hačaturjana in Manuela de Falle — 10.15 Iz Puccellove opere Dido in Enej — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Vsak dan nova popevka — 11.00 Pozor, nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Slovenske narodne ob- spremljavi harmonike — 12.30 Igra pianist Fredy Došek — 12.45 Pojoča godala — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Tisoč pisanih taktov za razvedrilo — 14.05 Za soljarje — Srečanje s Slavico — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Popevke slo- venskih avtorjev — 15.45 Jerzi- kovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Ura z ju- goslovanskimi skladatelji — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Če- ske popevke — 18.25 Prizor iz I. dejanja Ponchiellijeve Gio- conde — 18.45 Iz naših kolek- tivov — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Če- trt ure z ansambлом Jožeta Kampica — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 20.30 Obrazi in značaji v samospe- vih Modesta Musorgskega — 21.00 Igra pianist Eroid Gard- ner — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih	2. februarja 5.00-8.00 Dobro jutro! (pi- san glasbeni spored) — 6.30-6.35 Napotki za turiste — 6.35-6.45 Pogovor s poslušalci — 6.45-7.45 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — Svetozar Rušuc: Stirijske Eski- mi potujejo in beli svet — 8.15 Pevski pozdrav iz Sežane in Celja — 9.05 Z zabavno glasbo in novi teden — 10.00 Se pom- niše, tovariši... — 10.30 Mat- reja Velikega pihalnega orke- stra LM — 11.30 Nedeljska poročila — 11.50 V vednem tona — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 12.30 Za našo vas — 14.00 Konzert pri vas doma — 14.15 Naši po- slušalci čestitajo in pozdravljajo — 14.30 Jo - II - 15.15 Trkrat pet — 15.30 Chopinovo popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Ogrlica s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.15 Orkester Zacharias — 17.15 Ra- dijska igra — 18.00 Zvonim — Ciglič: Concertino za harfo — godalni orkester — 18.14 Veliki zabavni orkestri — 20.00 Iz davnih, slavni dni — 23.05 Glasbena medigra — 23.15 Skupni program JRT — studio Ljublj- na.	